

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Inseratni oddelček: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5. - Telefon št. 31-23, 31-24.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštne-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cont. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18,-
in inozemstvo vključno s ponedeljskim je-
trons Lir 36,50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica 5. - Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Proglas Kralja in Cesarja italijanskemu narodu

Vladar je osebno prevzel poveljstvo nad Oboroženimi silami - Maršal Badoglio imenovan za šefa vlade

Agencija Stefani poroča:

Rim, 26. julija. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel ostavko na mesto predsednika vlade in prvega ministra-tajnika, ki jo je podal Nj. Eksc. Benito Mussolini, ter je za predsednika vlade in prvega ministra imenoval Nj. Eksc. viteza in maršala Italije Pietra Badoglia.

Proglas Nj. Vel. Kralja in Cesarja

Rim, 25. julija. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je dal Italijanom naslednji oklic:

Italijani! Od danes naprej prevzemam poveljstvo nad vsemi oboroženimi silami. V slovesni uri, ki leži nad usodo domovine, naj vsa-
kdo spet zavzame mesto, kamor ga kličejo dolžnost, zvestoba in boj. Ne sme se trpeti noben korak vstran, ne sme se dovoliti noben očitak. Sleherni Italijan naj se prikloni pred hudimi ranami, ki so raztrgale sveta tla domovine.

Italija bo po hrabrosti svojih oboroženih sil, po odločni volji vseh državljanov, v spoštovanju ustanov, ki so jo vedno krepile, spet našla pot navzgor in pot za dvig.

Italijani! Danes sem bolj kakor kdaj neločljivo združen z vami po neomajni veri v neumrljivost domovine.

Podpisan: Viktor Emanuel.

Sopodpisan: Pietro Badoglio.

Proglas maršala Badoglia

Rim, 25. julija 1943. Nj. Eksc. maršal Italije Pietro Badoglio je Italijanom dal naslednji oklic:

Italijani! Na zapoved Nj. Vel. Kralja in Cesarja prevzemam vojaško vladno nad državo, in sicer z vso oblastjo. Vojska se nadaljuje. Italija, trdo zadeta v svojih napadenih pokrajinah, v svojih uničenih mestih, ohranja zvestobo dani besedi kot ljubosumna varuhinja svojih tisočletnih izročil. Naj se strnejo vrste okoli Nj. Vel. Kralja in Cesarja, ki je živa podoba domovine ter vzgoja za vse. Prejeto naročilo je jasno in razločno ter se bo izvajalo z vso natančnostjo. Kdor si umišlja, da bo mogel ovirati redni razvoj, ali kdor bi skušal motiti javni red, bo neusmiljeno udarjen.

Živela Italija! Živel Kralj!

Podpisan: maršal Italije Pietro Badoglio.

Odredbe šefa vlade maršala Badoglia

Rim, 26. jul. s. Šef vlade Badoglio je izdal naslednji ukaz:

Prostovoljna Milica za narodno varnost je sestavni del Oboroženih sil naroda in sodeluje z njimi kakor vedno v popolni skladnosti delovanja in namenov za obrambo Domovine.

Podpisan: Šef vlade Badoglio

Rim, 26. jul. s. Šef vlade in maršal Italije Pietro Badoglio je na-slovil na narod tale poziv:

Italijani! Po proglasu Nj. Vel. Kralja in Cesarja Italijanom in mojem proglasu naj vsakdo vztraja na svojem delovnem položaju in v svoji odgovornosti. Ni trenutak, da bi se spuščali v demonstracije, ki ne bodo tolerirane. Ta težki trenutek zahteva od vsakogar resnost,

disciplino in patriotizem, poln vdanosti najvišjim interesom naroda. Prepovedana so zbiranja in javna varnost ima ukaz, da jih brez obo-tavljanja razprši.

Podpisan: Badoglio.

Patriotične manifestacije

Rim, 26. jul. s. Brž ko je rimsko ljudstvo zvedelo vest, katero je odajal radio, da je Nj. Vel. Kralj prevzel poveljstvo Oboroženih sil in imenoval za šefa vlade maršala Badoglia, se je zgrnilo po cestah in manifestiralo svoje zadovoljstvo in navdušenje. Polagoma so rimske ceste navzlic kasni uri in zatemnitvi dobile lice velikega patriotičnega navdušenja. Ob vzklkih: Živela Italija! Živel Kralj! Živel Badoglio! in Živela vojska! ter ob petju Mamelijevih hi-men so se stvorili močni sprevodi z le-taki in trobojnicami, ki so se usmerili proti Kvirinalu. Ob svojem prihodu so našli ma-nifestanti trg že natrpan z množico, ki je vzklkala Nj. Vel. Kralju in Savojski hiši.

Med tem, ko je večina množice še postajala in vzklkala vladarju, so se stvorili drugi sprevodi in se napotili proti vojnomu ministrstvu, kjer so se dvignili vzklki Ita-liji in oboroženim silam. Na drugih krajih mesta in zlasti pred uredništvom, so bile po-dobne patriotične manifestacije z vzklki: Živela Italija!

Velicasta manifestacija je bila na Be-neškem trgu, kjer je množica vdrila v dvo-rišče palče ter izpričevala svoje navdušenje in svojo neminljivo strast za usodo domovi-ne. Razširjajoč se po Corsu je ogromna re-ka ljudstva, prišedca z Beneskega trga, od-la na Piazza Colonna, kjer je ponovno iz-razila svojo nedvoumno patriotstvo ob pet-ju Mamelijeve himne, pesmi Piave in sta-rih himen italijanskega Risorgimenta. Po-vsod je rimsko ljudstvo znova potrdilo svo-

je globoko zaupanje v neumrljivo usodo domovine pod zvišenim vodstvom svojega vladarja, usodo, ki je zaupana hrabrim Ob-orozanim silam.

Bologna, 26. jul. s. Navzlic kasni uri, ob kateri se je razvedelo o spremembi v vladi, je vest vzbudila največje patriotično na-vdušenje. Takoj so se stvorili sprevodi, ki so šli z velikimi trobojnicami na četu po glavnih ulicah mesta ter od tod do per-iferije in do ljudskih okrajev ob vzklkih: Živela Italija! Živel Kralj! Živel Badoglio!

Milano, 26. jul. s. Kljub kasni uri se je vest, da je Kralj prevzel poveljstvo nad vseni Oboroženimi silami in imenoval za šefa vlade maršala Italije Petra Badoglia, naglo razširila po vsem mestu in vzbudila povsod goreče patriotične manifestacije ob močnem vzklkanju Kralju in Cesarju, Italiji in maršalu Badogliu.

Firenze, 26. julija. s. Čim se je večeraj zvedela po radiu novica o imenovanju maršala Badoglia za šefa vlade, se je navzlic pozni uri takoj zbrala ogromna množica meščanov, ki je v sprevodu ko-rakala skozi središče mesta pred sedež po-veljništva armadnega zbora med prepeva-njem domoljubnih pesni. Po vzklkanju Italiji, Kralju in maršalu Badogliu se je ogromna povorka meščanov podala v pe-riferične dele mesta, kjer je povsod ob-navljala manifestacije goreče domovinske ljubezni.

Attacchi avversari nel settore centrale respinti

Tre piroscafi per 20.000 tonn. affondati e 14 mercantili per 61.000 tonn. danneggiati nel porto di Siracusa - Un sommergibile nemico colato a picco - 15 velivoli nemici distrutti

Il Comando Supremo comunica in data di 26 luglio il seguente bollettino di guerra n. 1157:

In Sicilia attacchi avversari appoggiati da carri armati sono stati respinti nel settore centrale del fronte; perdura all'alba settentrionale la violenta pressione nemica. Nel porto di Siracusa velivoli germanici da combattimento affondavano tre pi-roscafi per ventimila tonnellate di stazza e danneggiavano 14 mercantili per complessive 61.000 tonnellate.

Tre apparecchi risultano distrutti nel cielo dell'Isola dalla aviazione dell'Asse e due dalle batterie della difesa.

Nel corso degli ultimi giorni durante attacchi a nostri convogli le unità navali di scorta abbatterono dieci aerei.

Nostri mezzi anti-sommergibili al coman-do del Tenente di Vascello Giulio Felli da Bonassola (La Spezia) hanno colato a picco nell'Alto Tirreno un sommergibile nemico.

Fto.: Generale Ambrosio

Sovražni napadi v srednjem odseku odbiti

Trije parniki s skupno 20.000 tonami in 14 trgovskih ladij s skupno 61.000 tonami potopljenih v pristanišču Sirakuse - Sovražna podmornica potopljena - 15 sovražnih letal sestreljenih

Vrhovno poveljništvo objavlja dne 26. julija naslednje vojno poročilo št. 1157.

Na Siciliji so bili v srednjem odseku bojišča zavrnjeni sovražni napadi, ki so jih podpirali tanki; nadaljuje se na severnem krilu silovit sovražni pritisk.

Nad pristaniščem Siracusa so nemška bojna letala potopila tri parnike s skupno 20.000 tonami in poškodovala 14 trgovskih parnikov s skupno 61.000 tonami.

V zraku nad otokom je letalstvo Osj uničilo tri letala, dve pa so uničile obrambne baterije.

V zadnjih dneh so med napadi na naše konvoje sestrelile pomorske edince v spremstvu 10 letal.

Naša protipodmorniška sredstva pod po-veljstvom ladijskega poročnika Giulia Pel-lia iz Bonassole (La Spezia) so potopila na odprtem Tirrenskem morju sovražno pod-mornico.

Podpisan: General Ambrosio.

Tretji letalski napad na Livorno

Livorno, 25. jul. s. Preteklo noč je bil tretji sovražni letalski napad na Livorno. Pirati zraka so prišli nad mesto ob pol 1. uri jutraj. močan ogenj protiletalskih ba-terij jih je sprejel. Nad mestom so se mu-dili 50 minut. V vsem tem času so izvršili že običajne zločine, zadeli so okrog 300 stanovanjskih hiš, pripadajočih ma-lemu meščanstvu in delavskemu sloju. V okraju Sv. Marka so bili zadeti mnogi bloki ljudskih hiš. Cilj zlobnega sovra-žnega besa so bile tudi nameštenske hiše v okraju Giardinu di Cotedo, katere je zgradila hranilnica na kraju izven Livor-na ob cesti Aurelija, torej daleč od mest-ne meje. Skupno z bombami so številni zažigalni lističi zanetili ogenj v stanovanj-skih okrajih. Bombardiranje so bile po-novno kolonske hiše neoboroženega pre-

bivastva v Slavianu in na posestvu Lapa-dula. Končno je slepi srd sovražnika od-rgel bombe na Borgo Marino v Quercia-nelli, ki je najbolj mirna in prijazna oba-la livornske riviere in kjer ni nobenega vojaškega objekta, kjer so samo družine odselencev, ženske in otroci. Brž ko se je napad končal, je ponoči začela delovati pomožna služba. Danes jutraj so po mrz-ličnem nočnem delu vsi javni uradi obno-vili svoje delo in v mestu se je nadalje-val promet. Livornici so trdo ljudstvo, ki je ponovno dokazalo svojo moško odloč-nost.

Patriotična svečanost v Gorizii

Gorizia, 25. jul. s. Gorizia se je danes idealno pridružila bojevnikom, ki branijo sveta tla domovine, s proslavo, ki je imela zaradi resnobnega okvirja, v katerem je potekla in zaradi plebiscitarne udeležbe ljudstva in organizacij globok pomen. Nu-dila je dokaz, kakšno sta Italijanstvo te zemlje in njena vera, ki jo ima to prebi-valstvo v usodo Italije. Pred mogočno po-strojitvijo vojaških zastopstev, naroda in članov raznih združenj ter ob navzočnosti najvišjih zastopnikov oblasti, svojcev padlih in močne skupine vojnih ranjencev, je vo-jaski kaplan o. Eno Noci opravil v parku pred oltarjem na prostem pri mavzoleju, ki je posvečen v vojni padlim, svečano sprav-no mašo. Okrog spomenika so imeli častno stražo odlikovanci, bivši bojevniki in voja-ki raznih zborov in specialnih čet z vsemi za-stavami in prapori mestnih organizacij. Med mašo je p. Noci čital pred mikrofo-nom ganljivo molitev, posvečeno mestu, sveti Gorizii, da bi Najvišji ščitil hrabre, ki branijo teptana tla Domovine ter z močjo orožja zagotovili vsemu narodu zmago miru in reda, predvsem pa zmago rimske omike nad tistimi, ki zanikajo in uničujejo, kar je dala najlepšega in najplemenitejšega na

Maršal Badoglio

Rim, 26. julija. s. Novi šef vlade cav. Pietro Badoglio je bil rojen 28. septembra l. 1871. v kraju Grazzano del Monferrato. Ze zelo mlad je stopil v vojaško akademijo v Turinu, iz katere je izšel z 19. leti kot topniški podporočnik. Po obiskovanju praktične šole je napredoval v poročnika. Kot tak se je udeležil afriške vojne v letih 1886/87. L. 1911. je bil kot kapetan glav-nega stana v Libiji. V bojih pri Zanzuru se je tako odlikoval, da si je zaslužil prvo izmed vseh sedem povišanj za vojne zasluge, ki jih je dosegel v svoji vojaški ka-rieri.

Ob izbruhu vojne l. 1915/18 je bil pod-polkovnik glavnega stana in kot tak do-deljen poveljstvu II. armade. l. 1916 pa je bil kot polkovnik poveljnik 78. pehot-nega polka. Dne 6. avgusta istega leta je zavezal grozni Monte Sabotino, ki je bil polnih 14 mesecev nezavzetna postojanka za obrambo Gorizije, mesta, ki ga je dva dni na to II. armada zmagovito zasedla. Badoglio je bil tedaj za vojne zasluge po-višen v generalnega majorja. Pri voznih bojih na Kulcu in pri Vodichah je bil zopet na čelu svojim vojakom. L. 1917 je bil do-ločen za podšefa glavnega stana Armada Diesa in je kot tak prispeval k reorgani-zaciji vojske ter k pripravam in uredni-čenju odločilne zmag. Nato je imel na-ročilo, da se s premaganim sovražnikom pogodi v Villi Giusti o premirju. L. 1920 je bil odposlan v Venezo Giulio kot izredni komisar, da bi našel rešitev vprašanja Flumeja, ki ga je zasedel d'Annunzio, nato pa je odšel v posebni misli najprej v Rumunijo in zatem v Zedinjene države Severne Amerike. Vladar mu je podelil naslov sabotinskega markija.

Leta 1924 je bil veleposlanik v Braziliji in po svojem povratku od tam je bil povišan v maršala Italije. Ze dne 24. februarja 1919 je bil imenovan za senatorja Kraljevine in v no-vembru istega leta mu je bilo podeljeno odli-čkanje ovratnika reda sv. Annunziata. Leta 1927, ko se je izvršila radikalna reforma višje-ga poveljništva vseh oboroženih sil v državi, je bil imenovan za šefa generalnega glavnega stana, januarja leta 1929 pa je prevzel enotno vladno v Libiji, kjer se mu je posrečilo izpopol-niti zasedbo in doseči pomirjenje.

Dne 15. novembra 1935 je bil pozvan na po-ložaj Visokega komisarja za Vzhodno Afriko. Kot vrhovni poveljnik v Abesiniji je zmago-vito zaključil tedanjo vojno in izsilil pohod v Adis Abebo. Bil je prvi podkralj Abesinije in ko je zaprosil in dosegel razrešitev s te funk-cije, da bi se vrnil v domovino in prevzel delo-vanje šefa generalnega glavnega stana, mu je Kralj in Cesar podelil naslov vojvode Adis Abebe. Rim mu je dne 3. julija 1936 podelil častno meščanstvo. Dne 22. septembra 1937 je bil imenovan za predsednika narodnega sveta za proučevanje. Dne 5. novembra 1939 pa je bil navzlic temu, da je dosegel starostno mejo, nadalje potrjen za šefa generalnega glavnega stana, kar je ostal v prvi dobi vojne proti Franciji, Angliji in Grčiji in je bil na svojo prošnjo razrešen šele 5. decembra 1940

področju duhovnih vrednot in ustvarjalnega življenja. Nato je pater Noci imel patrio-tičen govor, zatrjujoč, da težka ura, ki bje v trenutku zgodovine, veže odločilno čast in bodočnost italijanskega naroda in da se morajo danes vsi zediniti in se strniti okrog junaskih bojevnikov, da bo polotok tisti branik vere in dejanja, ob katerem se mora objestnost vodnika usodno razbiti. Po kratki zbrani množice se je dvignil sam od sebe po obširnem parku visok vzklk, s katerim so ljudstvo in organiziranci izra-zili svojo voljo do vztrajanja in prenašanja teže sedanjega udara za varno bodočnost domovine, ki mora biti zmagovita.

Seja senatne komisije za Italijansko Afriko

Rim, 25. jul. s. Pod predsedništvom sena-torja Grazzija se je sestala komisija za zadeve Italijanske Afrike in odobrila dva zakonska načrta, tičoča se pravi postopka z osebami, bivajočimi v Libiji, ter spre-memb javne zakonodaje o izrednem na-črtu za ojačeno demografsko kolonizacijo v Libiji. Razprave so se udeležili predse-dnik, poročevalec Innocenti in De Feo ter senator Mezzetti.

Brezuspešni ruski poizkusi za prodor nemške obrambe

Uničenih je bilo zopet 130 sovjetskih tankov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. jul. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Sovjetska vojska je tudi včeraj ob kubanskem mostišču, na področju pri Orlu in južno od Ladoškega jezera nadaljevala svoje brezuspešne poskuse, da bi prodrla skozi nemške obrambne postojanke. V vsem južnem odseku od Azovskega morja do Belgoroda so njeni napadi, zaradi dosedanjih izgub napram prejšnjim dnevom, znatno popustili.

V posameznostih se javlja:

Ob Kubanskem mostišču so bili krajevni, deloma z močnimi topniškimi in letalskimi silami podprti napadi ustavljeni s protisunkali ali pa razbiti že na izhodišnih postojankah.

Na področju okoli Orla so obnovile sovjetske čete tudi včeraj zopet z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami svoje brezuspešne poskuse za prodor južno, južno-vzhodno in severno od mesta. V težkih bojih, deloma iz bližine, so bile z močno podporo letalstva ob uničenju številnih oklopnih vozil odbite. Na več mestih so nemške čete prešle v protinapade in vrgle sovražnika nazaj.

Nadaljnji močni napadi južno od Ladoškega jezera so bili odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Nekaj sovjetskih bataljonov, ki je prodrl v naše postojanke, je bil v protisunku popolnoma uničen.

Skupno je bilo včeraj uničenih 130 sovjetskih oklopnih voz.

Ogromne sovjetske izgube

Berlin, 26. jul. Med tem ko se nadalje divja bitka v raznih odsekih vzhodnega bojišča in narašča z njo obraba sovjetskega orožja do skrajnih mej, je Stalin, ki bi hotel preiti v zgodovino kot maršal, izdal dnevno povelje svojim hordam, da bi jim čestital k hrabrosti, ki so jo pokazale s tem, da so popolnoma onemogočile nemško ofenzivo.

S svojim proglasom skuša moskovski veliki maršal zamenjati karte na mizi in razširiti v svet novico o svojem velikem uspehu ter o zljumi nemške poletne ofenzive, ki je nikdar ni bilo. Ves svet ve, da se je preventivna velika akcija, ki so jo začeli Nemci na področju pri Belgorodu spremenila v požar, ki smo mu že kakih 20 dni priča čegar posamezne faze, ki so vsem znane, sovražnikom in prijateljem, so veljale sovjetsko vojsko astronomске izgube tankov in hektombe na sto tisoče vojakov.

Dejansko pa je položaj navzlic proglasu moskovskega satrapa stabilen in se bitka razvija z nespremenjeno silovitostjo. Kvečjemu bi lahko ugotovili, kakor smo že včeraj napovedovali, prve znake slabosti na prvi strani, kjer je njihovo vrhovno poveljstvo prisiljeno metati v ogenj divizije garde, torej najbolj izbrane čete, ki so jim bile namenjene drugače naloge. Številke, ki jih objavljajo ročci o izgubah naših zavrnikov, so seveda brez podlage, kakor vemo in malo verjetne.

Položaj na posameznih žariščih borbe je v luči zadnjih vojaških informacij tale: Vzdolž razsvetle na kubanskem mostišču in na bojišču ob reki Mius je bilo mogoče zabeležiti ponovne krajevne napade boljševikov, ki so se razbili ob osredotočenem ognju pazljive obrambe, deloma pa takoj zadušeni s protinapadi. Na nekem drugem mestu ogromne protiboljševiške razsvetle in sicer ob srednjem Doncu se je opazila znatna oslabilost ruskega delovanja. Drugačnje pa je položaj na področju pri Belgorodu, kjer so ogromni oddelki pehote in sovjetskih tankov zamen poskušali prebiti nemške črte. Pri Orlu se borba nadaljuje z menjačo se srečo. To pa nas ne sme zavesti v neumestna dopuščanja ali razlajljanja. — Nemško vrhovno poveljstvo je daleč od tega, da bi hrepenelo po prestržnih uspehih ali po topografskih pridobitvah. Ono še nadalje z vso odločnostjo obrablja dragoceno sovjetsko orožje. To dokazujejo v ostalem številke, ki kažejo, da uspevajo Nemci v tem pogledu s sorazmerno majhnimi izgubami.

Tudi na tem mestu bojišča so bile sovjetske čete vržene nazaj po sjačnih protinapadih. Nekateri sovjetski vdori so bili takoj zadržani, omejeni in izločeni z velikimi izgubami za napadalca. Isto velja tudi za odsek južno od Ladoškega jezera, kjer so se sovjetski napadi gladko razbili ob trdovratni obrambi Nemcev, katerih točno streljanje je počelo na tisoče žrtev med sovražnimi napadalnimi valovi. Razen na tisoče

Na Črnem morju so napadle nemške lahke pomorske enice izkrcavane na in sovjetske naprave za natovarjanje ter so potopile dve oskrbovalni ladji s skupno 800 tonami.

Na Siciliji so nemške in italijanske sile odbile več z oklopnimi silami podprtih napadov proti severnemu in srednjemu odseku fronte.

V vodah Sirakuse so potopila nemška bojna letala tri sovražne trgovske ladje s skupno 20.000 tonami in težko poškodovala 14 nadaljnjih prevoznih ladij.

Sovražni letalski oddelki so izvedli nove težke teroristične napade proti nemškim mestom. Včeraj podnevi sta bila napadena Hamburg in Köln, kakor tudi nekaj krajev ob severni nemški obali in na sedenem zapadnem ozemlju, v pretekli noči pa je bil znova bombardiran Essen. Pri tem so bile povzročene zopet težke izgube med prebivalstvom in velika opustošenja v stanovanjskih okrajih napadenih mest. Letalska obramba je sestrelila iz britanske, ameriških napadajočih letalskih skupin 61 letal. Izgubljenih je bilo 5 lastnih lovskih letal.

Oddelki težkih nemških bojnih letal je v noči na 26. julija napadel z bombami vseh kalibrov mesto in pristanišče Hull. Tri letala se niso vrnila.

Pri včeraj javljenem spopadu nemških zaslišnih enic z britanskimi brzimi čolni se je uspeh še povečal. Skupno je izgubil sovražnik dva brza čolna, dva nadaljnja pa sta bila zažgana.

padlih, so napadajoči Rusi morali zabeležiti tudi izgubo nadaljnjih 125 tankov. Ako seštejemo vse izgube boljševiških tankov v tej pekleni bitki, dobimo nad 10 oklopnih brigad.

Posamezne zgodbe tega ogromnega spopada nam odkrivajo silovitost in zagrizenost borbe. V tem nad vse težavnem boju, v katerem se protiboljševiška razsvetle severovzhodno od Orla upira ponovnim obupnim ofenzivnim naporom boljševikov, se vedno znova kaže hrabrost posameznega borca. Ena izmed takšnih zgodb predstavlja drznost nekega nemškega poročnika, ki je sam uničil 4 sovjetske tanke po 44 ton, katerim se je približal in poglaval vanje magnetične mine. Takšnih zgodb lahko čitamo v nemških listih na stotine.

Medtem, ko se na bojiščih nadaljuje borba z vso silovitostjo, zanjo anglosaški zračni pirati svoje lahke lovce v vojni proti neborovnemu civilnemu prebivalstvu in spomenikom civilizacije. To pot je bil na vrsti Hamburg, ponosno hanseatsko mesto, kjer je močna skupina britanskih bombnikov prednočeno povzročila hudo škodo med prebivalstvom, zlasti v stanovanjskih delih mesta, na spomenikih in javnih zgradbah. Pri tem je bilo sestreljenih 17 napadajočih letal. Opustošenja anglosaških terorističnih letalcev pa niti najmanj ne zmanjšujejo bojnega potenciala Nemčije niti ne upognejo nezlomljive volje nemškega naroda za odpor in popelne vere v zmago na strani zavrnikov. (sll Popolo di Trieste.)

Terorističen letalski napad na Hamburg

Berlin, 25. jul. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so sovražne letalske skupine šele polodne iz velike višine napadle nekatere kraje na Norveškem. Norveško prebivalstvo je utrpelo hude izgube in mnogo poslopj je bilo poškodovanih. Poročajo o uničenju štirih sovražnih letal iz istega vira se doznava, da je bil preteklo noč Hamburg cilj silovitega sovražnega terorističnega napada. Velika skupina sovražnih letal je vrgla zažigalne in rusilne bombe zlasti na stanovanjske kraje v središču mesta in na področja Altona in Bamberka. Nastali so požari. Poročajo tudi o bombardiranju vasi v okolici Hamburga. Med nedolgovalnimi poleti nad zapadno Nemčijo so bile tu pa tam odvržene bombe. Poročajo o uničenju 13 sovražnih letal.

Maršal Antonescu v Sibirju

Bukarešta, 26. jul. s. Konduktor maršal Antonescu je prišel v Sibirij, kjer je naslovil vzpodbudne besede na nove oficirje vojske, ki so v tem mestu dovršili tečaj. Nato je konduktor inspiciral vojaške šole, študijska središča, vojna pokopališča, civilne in vojaške bošnice, šole in samostane ter izrazil predstojnikom ustanov svoje zadovoljstvo zaradi njih brezhibnega delovanja.

spod Clapper v usodnost zgodovinskega povratka in misli, da se bodo ponovili dogodki iz leta 1918. Ni pozabljeno, piše monakovski list, da Clapper ponavlja mnenje najbolj uglednih oseb iz Bele hiše, ko pripisuje svoji državi odločujočo vlogo v odločitvi vojne v prid združenim narodov. V dopisno budočega svetovnega reda pod cesarstvom Jude navajamo žida Lippmanna, ki je te dni govoril o možnosti zavezništva z Ameriko in zatrdil, da bo Francija ostala za več generacij sila tretjega reda. Drugih držav evropske celine niti ni omenil, kajti smatrajo se že, da je njih usoda odvisna od Sovjetov. Slika je s tem popolna in Juda ji je dal v teh dneh zadnja dopolnila. Manjka samo odobrenje sil Ost.

Ameriški računi brez Evrope

Mnako, 26. jul. s. »Abendzeitung« zopet piše o predlogu lista »Chicago Daily Tribune« glede absorbiranja angleškega imperija s strani zvezdne republike ter zaključuje, da gre žid naravnost proti svoji cilji, ki obstaja v tem, da bi vsi narodi in države stopili v plutokratizem in boljševizem topništva. K ciničnemu in brutalnemu predlogu lista se pridružuje severnoameriški novinar Raymond Clapper, ki se je vrnil z obiska v Londonu in zatrjuje, da bodo Zedinjene države imele prevladujoč vpliv po koncu vojne, kajti če je res, da sta Anglija in Amerika doslej prenašali največjo težo vojne, je prav tako res, da so odločilni udarec zadala zvezdnata konfederacija, brez katere bi bilo zmanj pričakovati predaje sovražnika. Očitno veruje go-

Bojazen Angležev pred uporom Arabcev

Ankara, 25. jul. s. Zbor židovskega orožništva v Palestini je bil nadalje povečan s 5000 možmi, tako da šteje zdaj 25.000 mož v primeri s samo 3000 možmi, ki so jih angleške oblasti dovolile arabskemu orožništvu. Ojačanje kontingentov židovske policije, spravljajo v palestinskih arabskih krogih v zvezo z naraščajočo skrbjo angleškega visokega komisarja zaradi naraščajočega arabskega gibanja. Visoki komisar oborožuje žide, da bi z njih

pomočjo zatrl sleherni poizkus vstaje s strani Arabcev. Iz Libanona poročajo o obnovljenem komunističnem udeleževanju. V Bejruthu in v drugih mestih so bila v nekaj urah štiri komunistična zborovanja, na katerih so sprejeli resolucijo za zedinjenje gibanj. Tudi ženske komunistične organizacije so imele te dni zborovanje v Bejruthu, na katerem so proslavljale boljševizem. Pri vseh teh zborovanjih so bili opaženi ruski elementi.

Uradne ure za urade Visokega Komisarijata

Začeti s 26. julijem 1943 se določa delovni čas za vse urade Visokega komisarijata in za ostale pokrajinske urade od 9. do 13. in od 16. do 19. ure ob delavnikih, izvenem ob sobotah, ko bodo uradne ure od 8. do 13.

Komisar občinskega podpornega odbora v Ljubljani

Eksc. Visoki komisar je imenoval za izrednega komisarja občinskega podpornega odbora v Ljubljani generalnega konzula M. V. S. N. Michela Pallotto.

Izredni komisar občine Kočevska Reka

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na čl. 3. Kr. dekreta z dne 3. maja 1943-XXI, št. 291, spoznavajoč potrebo po imenovanju izrednega komisarja za občino Kočevska Reka v zameno fašista Guarnierja Erminija, odreja:

g. Lesar Josip, očeta Franca, je imenovan za izrednega komisarja občine Kočevska Reka v zameno fašista Guarnierja Ermana.

Civilnemu komisarju v Kočevju je naložena izvršba te odredbe.

Ljubljana, 23. julija 1943-XXI.

Visoki komisar Giuseppe Lombassa.

Kazni za prestopke predpisov o živilih

Urad za nadzorstvo cen pri Visokem komisariatu za Ljubljansko pokrajino objavlja naslednji seznam trgovcev, ki jih je Kr. kvetura v Ljubljani kaznovala v času od 1. do 15. julija zaradi prestopkov proti uredbi o cenah, kopičenju blaga in nedovoljeni speculaciji.

Zaradi povijanja cen:

Šipič Josip, čevljar, Trata, 4000 lir globe, 30 dni zapore in 30 dni zatvoritve obrata; Kocutar Tereza, trgovka, Ljubljana, Mestni trg št. 8, 1500 lir globe; Oblat Aleksander, trgovec, Sv. Petra cesta št. 18, 1500 lir globe in 15 dni zatvoritve obrata; Pauer Edvin, trgovec, Zaloška cesta št. 48, 1500 lir globe; Korzika Frančiška, prodajalka, Vrtača št. 3, 500 lir globe in 10 dni zatvoritve obrata; Zalta Josip, trgovec, Puharijeva ul. št. 3, 1000 lir globe; Zalar Ivan, posestnik na Jezerskem št. 13, 3000 lir globe; zaradi nedovoljenega prenosa moke, masla in mesa:

Velše Antonija, gospodinja v Orešju št. 4, 300 lir globe; Obradovič Marija, gospodinja, Ljubljana, Ulica Stare pravde št. 3, 500 lir globe;

zaradi prodaje moke brez odrezkov:

Kaiser Robert, prodajalec trgovine na Viktorja Emanuela c. št. 8, 1500 lir globe in 10 dni zatvoritve obrata;

zaradi prodaje vina na debelo po neodobrenih cenah:

Lasan Rok, trgovec, Pokopališka ulica 14, 3000 lir globe; Gadnik Lovrenc, zasebnik, Pokopališka ulica št. 18, 3000 lir globe;

zaradi odtegnute blaga normalni porabi:

Mole Matej, kmet z Vrhnike, 5000 lir globe in 60 dni zapore; Brili Emilij, trgovski potnik, Ljubljana, Jenkova ulica 13, 5000 lir globe in 60 dni zapore; Javornik Josip, mesar, Ljubljana, Potočnikova ulica 10, 5000 lir globe in 60 dni zapore ter 30 dni zatvoritve obrata; Kveder Lovro, mesar, Poljanska c. 52, 5000 lir globe, 60 dni zapore in 30 dni zatvoritve obrata; Dular Franc, mesar, Trnovski pristan 4, 5000 lir globe, 60 dni zapore in 30 dni zatvoritve obrata; Godec Josip, posestnik, Litjska ul. 53, 5000 lir globe in 60 dni zapore; Kastelic Anton, mesar, Poljanska c. 54, 5000 lir globe, 60 dni zapore in 30 dni zatvoritve obrata; Avbelj Josip, mesar, Trnovski pristan, 5000 lir globe, 60 dni zapore in 30 dni zatvoritve obrata; Romac Rudolf, krojač, Ciglerjeva ul. 30, 5000 lir globe in 60 dni zapore; Marinič Stanislav, brezposelni mesar, Opekarska c. 6, 5000 lir globe in 60 dni zapore; Velkavrh Vladislav, brezposelni mesar, Zidovska ul. 4, 5000 lir globe in 60 dni zapore; Suligoi Benedikt, pek Šmartinska c. 18, ovačen civilnemu kazensko-mu sodišču v Ljubljani; Zmaga Viktorija, trgovka, Beethovnova ul. 15, 3000 lir in 30 dni zatvoritve obrata; Suligoi Benedikt, pek Šmartinska c. 18, 1000 lir globe; Omerzelj Ivan, upokojenec, Zvezna ul. 9, 1000 lir globe; Detiček Franc, železničar, Verovškova ul. 15, 500 lir globe;

zaradi prodaje industrijskih izdelkov in predmetov po nedovoljenih cenah:

Ravnar Vladimir, industrijec, Marconijeva ul. 8, 1000 lir globe; Čurk Matej, gradbenik, Mirje 1, 1000 lir globe; Uran Josip, izdelovalec kozmetičnih predmetov, Mestni trg št. 11, 500 lir globe; Jančič Mirko, drogist, Bežigrad 5, 500 lir globe; Merhar Anton, trgovec, Sv. Petra c. 22, 1000 lir globe; Rohman Roza, prodajalka trdnice Pakič, Sv. Petra nasip 27, 1000 lir globe; Novljan Josip, prodajalec Gospodarske zveze Vošnjakova ul. 20, 1000 lir globe; Bernik Valentin, trgovec, Florijanska ul. 1, 1000 lir globe; Mekinc Angela, trgovka, Pred Skofijo 16, 1000 lir globe; Kvas Tomaž, trgovec, Ravnikarjeva ul. 5, 1000 lir globe; Pimat Ivan, trgovec, Tržaška c. 105, 1000 lir globe; Ogorelec Ivan, prokurist tvdke Kalmus & Ogorelec, Cesta pod Rožnik 3, 1000 lir globe; Kovarč Anton, trgovec, Višnja ul. 3, 1000 lir globe.

Nova razkritja o sarajevskem atentatu

Berlin, 25. jul. s. Nemški tisk poroča o senzacionalnem odkritju iz tajnih srbskih arhivov, po katerem se da dokazati sedaj, da je bil atentat, izvršen dne 27. julija 1914 v Sarajevu proti avstrijskemu prestolonasledniku, uprizarjen od polkovnika Dragutina Dimitrijeviča, ki je spadal v stalež srbskega glavnega stana. Iz spisov, ki so prišli zdaj na dan, se da ugotoviti nadalje, da ruski vojaški predstavnik v Beogradu, polkovnik Artamanov, takrat ni samo obljubil, da Rusija ne bo zapustila Srbije, temveč je dal na razpolago tudi denarna sredstva za izvršitev tega atentata.

20 letnica lausanske pogodbe

Ankara, 26. jul. s. List »Ulus« objavlja članek zunanjega ministra Menemendzoga, ki ga je napisal ob 20-letnici podpisane lausanske pogodbe. Zunanji minister zatrjuje med drugim, da pogodba po 20 letih ni izgubila svojega pomena, ter jo označuje za temeljni zakon nove revolucionarne Turcije.

Gospodarstvo

Pred dobro vinsko letino

V Italiji, ki zavzema v svetovni proizvodnji vina drugo mesto, je bila vinska letina nekaj let zaporedoma pod povprečjem. Letos pa napovedujejo izredno dobro vinsko letino. Trgatev se bo pričela dva do tri tedne prej, kakor v drugih letih, ker se je zgodaj pričela vegetacijska doba. Po cenitvah iz vrst italijanskih vinskih strokovnjakov bo letošnji vinski pridelek v Italiji, če bo vreme nadalje ugodno, za 25 do 30 % večji nego je bil lani, ko je znašal 32 do 33 milijonov hl. Ti strokovnjaki pričakujejo, da bo dosegla letošnja vinska letina 40 milijonov hl, kar je več kakor je znašalo povprečje pridelka v zadnjih letih pred vojno. Italija je imela zadnje dobro vinsko letino leta 1939, ko je pridelala 42,6 milijona hl. Glede na bližnjo trgatev pripravljajo že sedaj nove predpise za vnovčenje vinskega pridelka. Prizadevanje strokovnjakov gre za tem, da se čim večji del pridelka rezervira kot običajno namizno vino in da se uvede strožja kontrola uporabe in prodaje takozvanih kvalitativnih vin. V zadnjih letih so bile odtegnjene splošnemu konsumu precejšnje količine navadnega namiznega vina, ki so se pozneje pojavile kot kvalitativno vino v steklenicah. Tudi izdelovanje specialnih vin (kakor n. pr. vermuta) naj bi se omejilo z namenom, da se potrošnikom nudijo večje količine enotnega namiznega vina.

Razvoj celulozne industrije

Skoraj neopaženo je prišlo zadnja leta v Evropi kakor tudi v prekomorskih državah do znatnega razvoja proizvodnje celuloze, ki se danes uporablja kot osnovna surovina za najrazličnejše proizvode. Širša javnost si danes niti ne predstavlja, kakšnim različnim namenom danes služi celuloza. Znano je, da se znaten del celuloze uporablja za proizvodnjo papirja in v vedno večji meri tudi za proizvodnjo umetnih tekstilnih vlaken. Toda s tem še niso izčrpane vse možnosti za uporabo celuloze, ki služi tudi za izdelovanje lepil, lakov, terpentina, za predelavo v alkohol kvas, brezdimni smodnik in v razne vrste raznesil. Končno je omeniti tudi rastočo uporabo celuloze za živalsko krmo, zlasti v skandinavskih državah.

Težkoče, ki so nastale za nordijske države pri izvzu celuloze, so v znatni meri pripomogle k temu napredku. Pred vojno so nordijske države zavzele odločilno mesto v svetovnem izvzu celuloze in papirja, saj so krile polovico vse svetovne uvozne potrebe. Celulozna industrija Skandinavije je obsegala eno tretjino svetovne proizvodnje, v svetovnem izvzu lesovine in celuloze pa je odpadlo pred vojno na skandinavske države 85 %, odnosno 70 %. Švedska sama je na leto proizvajala 2,5 milijona ton celuloze in je 90 % proizvodnje izvozila v inozemstvo, predvsem v Združene države, Anglijo in Francijo.

Vojni dogodki, ki so prinesli zaporo Skagerraka, so onemogočili ta izvoz in švedska je morala najti nadomestila za izgubljeno tržišča deloma na domačem trgu, deloma pa v celinski Evropi. Seveda pa izvoz v Evropo (zlasti v Nemčijo, Švico, Madžarsko ter v manjšem obsegu tudi v Belgijo, Holandsko in Dansko) ne more nadomestiti celotnega izpadata pri izvzu. Kakor poroča vodilni švedski strokovnjak za celulozo v listu »Svensk Utrikeshandel«, je švedski navzile temu uspešno obdržati proizvodnjo na polovici predvojne višine, čeprav je švedska pred vojno proizvedla doma le 10 % celotne proizvodnje. K temu je pripomogla rastoča uporaba celuloze kot sirovine za druge namene poleg izvza v celinsko Evropo. Predvsem se je povečala domača potrošnja, ki danes absorbira dve tretjini celotne proizvodnje. Z uspehom že več let na švedskem uporabljajo celulozo za krmljenje živine, kar se je prav dobro obneslo in v ta namen izdelujejo posebno krmlilno celulozo.

Švedska pa se zaveda, da po končani vojni ne bo imela lahkega stalšča pri obnovi izvza, kajti tudi drugje na svetu so v zadnjih letih nastale številne nove tvornice. To velja zlasti za Italijo in Nemčijo, kjer je nagli razvoj proizvodnje umetnih tekstilnih vlaken narekoval izgraditev domače proizvodnje celuloze, pri čemer danes z uspehom uporabljajo ne samo les, temveč tudi trje (kakor na primer v Italiji) ter tudi slamo in slične odpadke. V Zedinjenih državah so zgradili veliko števil celuloznih tvornic, tako ob Mississippiju, v Južni Ameriki pa so bile ustanovljene nove tvornice, ki predelujejo slamo v celulozo. Ogromni brazilski gozdovi ob amazonskem vletoku se v vedno večji meri izkoriščajo za pridobivanje celuloze. Tudi Japonska je v zadnjih letih postala docela neodvisna od uvoza celuloze iz Evrope, odkar je izgradila to industrijo v Mandžuriji. V Evropi pa so nastale številne nove tvornice tudi v Madžarski, Rumuniji, Španiji in Portugalski. V Franciji so pričeli graditi nove tvornice ob Biskajskem zalivu.

Četudi mnoge države, ki so prej uvažale švedsko celulozo, v bodoče odpadale kot uvozne švedske celuloze, je treba vendar upoštevati, da se je tudi potrošnja celuloze silno povečala in da so nastale številne nove industrije, ki uporabljajo celulozo kot sirovino.

Racionalizacija v nemški industrijski proizvodnji

V listu »Vierjahresplan« je nemški državni minister za oboroževanje in municijo Speer objavil nekaj zanimivih podatkov, ki kažejo, kakšni uspehi so bili doseženi v prizadevanju, da se z racionalizacijo doseže povečanje nemške industrijske proizvodnje. Izdani ukrepi so šli predvsem za tem, da se doseže štednja pri delovnem času in pri uporabi surovin, kar je bilo doseženo z znatno redukcijo raznih vrst izdelkov odnosno s tipiziranjem. To delo so opravila nemška podjetja v lastnem delokrogu v okviru odborov in krožkov, ki so bili ustanovljeni za posamezne vrste izdelkov. Največji uspehi so bili doseženi z zmanjšanjem števila tipov posameznih izdelkov. Tako izdelujejo danes v Nemčiji le še 848 vrst raznih klešč, medtem ko so prej podvjetja izdelovala 6475 vrst. Število raznih oblik sekir in kladiv je bilo zmanjšano od

3360 na 60, število raznih vrst posod za olje in bencin pa od 2000 na 74. Že sama redukcija različnih oblik enega in istega predmeta je omogočila bistveno povečanje proizvodnje. K temu je še pripomogla boljša organizacija celotne proizvodnje na ta način, da so posamezna podjetja prevzela le izdelovanje majhnega števila predmetov iste vrste, ki se danes izdelujejo v velikih serijah in v tekoči proizvodnji.

Istočasno so šle preizkušnje za tem, da se ugotovi, koliko delovnega časa je potrebno za izdelavo enega in istega predmeta v raznih podjetjih. Primerjava ugotovljenega delovnega časa je dala dragocene podatke za racionalnejšo ureditev proizvodnje in posameznih obratov. Razlike so bile tu prav znatne. Tako je bilo na primer pri proizvajalcih tipiziranih izolatorjev za visoke napetosti ugotovljeno, da zmanjša uporabljeni delovni čas v najboljšem podjetju le 3.1 minute, v najslabšem pa 14.4 minute. Delovni čas, ki je potreben, da se izdelata daljnogled za protiletalski top, je znašal v najboljšem podjetju 8580 minut, v najslabšem pa 21.120 minut.

Izkušnje podjetij z najboljšimi uspehi so v interesu povečanja vojne proizvodnje na razpolago ostalim podjetjem iste stroke, da lahko najdejo pota in sredstva za racionalnejšo organizacijo proizvodnje. Po izvršenih ugotovitvah je bila na novo organizirana tudi oddaja naročil in sicer tako, da se proizvodnja enega in istega predmeta po možnosti koncentrirajo v najbolj sposobnih podjetjih, ki se specializirajo za izdelovanje določene predmeta in prepuste proizvodnjo ostalih predmetov drugim podjetjem. Tako se danes veliki železni nosilci izdelujejo samo še v treh velikih železarnah, medtem ko so jih prej izdelovali v 11 obratih. Nahrbtnike za letalce izdeluje danes samo še 18 obratov, medtem ko je bila prej proizvodnja razdeljena na 42 obratov. Navedeni primerji nudijo seveda le nepopolno sliko o obsegu doseženih uspehov in oboroževalni proizvodnji. Iz teh primerov pa je lahko spoznati osnovna načela, ki so omogočila v razmeroma kratkem času znatno povečanje proizvodne sposobnosti podjetij.

Pisarna gospodarskih svetovalcev v Ljubljani

Po zgledu zapadnih držav je bila pri nas že leta 1939 uvedena institucija gospodarskih svetovalcev, t. j. akademskih svobodnega poklica kvalificiranih strokovnjakov za gospodarska vprašanja.

Gospodarski svetovalci so si najeli skupno pisarno, ki se nahaja v Ljubljani na Rinskem trgu št. 9 (pred sodnijo). Pisarna je začela poslovati 1. julija t. l. pod imenom: Pisarna gospodarskih svetovalcev. Skupna pisarna ima namen, interesentom olajšati stike s posameznimi gospodarskimi svetovalci. Interesenti - nalagodalci imajo pri tem popolno svobodo pri izbiri svetovalca, ki vsak vrši svojo funkcijo za sebe in je za sebe tudi polno odgovoren v smislu § 5. uredb o gospodarskih svetovalcih. Vsak svetovalec je še posebej vezan pri poverjenem mu nalogu napram vsakomur na najstrožjo molčečnost.

Delokrog, ki se mu posvečajo naši domači gospodarski svetovalci, je zelo obsežen. Njihova najvažnejša opravila so: gospodarski nasveti (financi, borzni, zavarovalni, davčni itd.); analiza trga in konjunktura; strokovni nasveti in pomoč gospodarskim družbam pri njih ustanovitvi, preureditvi, sanaciji, fuziji, razdružitvi in likvidaciji; strokovna pomoč nadzornim organom; sestavljanje, ugotovitve, ocenitev ter revizija imovine gospodarskih podjetij in ustanov; organizacija in reorganizacija podjetij ter njih računovodstva (knjižovodstva, kalkulatorije, statistike in proračuna), njih revizija in kontrola; vodenje računovodstva za račun tretjih oseb; analiza obrata in bilance; racionalizacija gospodarskega poslovanja; uprava premoženj, sporazumna ali prisilna; varstvo in skrbstvo imovine, delno ali popolnoma preklanih, mladoletnih in odsotnih; poravnave, sprave, premoženjske ureditve; strokovna razsodnija; sodno izvedenstvo za splošno ter trgovsko, industrijsko, bančno in zadržno knjigovodstvo, za bilance, za revizijo, za računsko stroko ter za druge gospodarske panoge; vsi drugi gospodarski pomožni posli, zlasti zaupniški posli, zaupna dela in prevodi v italijanski, nemški, angleški, francoski, nizozemski, ruski in srbohrvatski jezik in iz teh jezikov.

Upamo, da bodo gospodarski svetovalci s svojo novoustanovljeno pisarno našli pri naši javnosti, posebej pri našem gospodarstvu, prijazen sprejem.

Gospodarske vesti

== Potniški promet na nemških železnicah. Čeprav so bile v Nemčiji izdane občutne omejitve za potovanje po železnicah in je bilo tudi število potniških vlakov reducirano, je zadnja leta število prevoženih potnikov izredno naraslo, kar nam priča naglo naraščanje dohodkov nemških železnic od potniškega prometa. Leta 1938 so znašali ti dohodki 1430 milijonov mark, naslednje leto 1690 milijonov, leta 1941, 2430 milijonov in lani 4033 milijonov mark (za 182%, več nego leta 1938). To povečanje dohodkov je le deloma posledica uklenjenja nekaterih tarifnih ugodnosti (zlasti nedeljskih voznih listkov in ugodnosti za počitniška potovanja) ter delnega povišanja tarife za brzovalce; v znatni mer

Ing. Franc Urbas:

Naša rodbinska in hišna imena

Ime Vetrnik (Veternik) pomeni lahko vetrnik, ki na kakšnem stolpu, pripravu za določanje smeri vetra Pahljača za vetranje je tudi vetrnik in mlinom na veter so dali tudi naziv vetrnik. Naprava pri vratih in vhodih, ki naj preprečuje prevelik prepih in ki jo s poslovenjenim izrazom napačno nazivamo vetrolov, ima pravičen naš naziv vetrnik. Lep je naš izraz vetrnik za stojko, soho v ostriju, stogih in podobnih lesenih konstrukcijah. Dosti imamo krajev z imenom Vetrna. Vetrnik Vetrno; pa so menda dobili od tod ime naši Vetrniki ali pa po cvetlici vetrniku ali vetrniku.

Od kod ime Viharnik? Kaj naj bi pomenilo? Ali ni nastalo kje ob morju, ker se mi zdi, da pravijo nekim obmorskim pticam, ki se včasih zaletajo celo daleč v notranjost: viharik.

Zelo prijazno se glasi lepo naše ime Vnček, ki pa bo izviralo morda od Vincenč, ne na od vinča.

Viternik pomeni vetrnik, nož, s katerim krojimo in režemo vitre: pa košu, spletenemu iz vitre, pravijo vitnik. Ime Viter pa pomeni vitro, gladko in vitko vrbovo ali leskovo leto rase = letoraso mladiko, kakršne uporabljajo za pletenje različnih pletenic kosov itd.

Ni treba, da izhaja naše ime Vt prav od Vido (sv. Vido) kajti to ime zasledimo že v srednjem stoletju ali samega ali pa v najrazličnejših zloženkah: Vit, Vitomisl, Vitan, Vitemar, Vitimir, Vitigon, Vitislav, Vitobater, Vitoglav, Vit, i. j. je drug izraz za naš vijak, pa vsak vijak ima viti = vzwije (Schraubengänge).

Voglar je bil pač oglar, pa voglarjem, ki voglarijo = preže pri ženitovanjih in tudi po hajačem pravijo voglar.

Vogelnik pravijo kamnu v vogalu, zlasti če je še nekoliko ven pomaknjen in služi za vornik (Prelstein). Najbrže je Vogelnik bil doma iz Vogel, katero ime je pogosto pri naših krajevnih imenih. Tudi ime Vornik je pogosto in bo menda pomenilo le samo ornika, orača.

Vožej je bil pač vožar = vrvar, ki je izdelaval vože = vrvi.

Vezec je vezal poskodovano posodje, bil piskrovez; pa kdor veze vezene = tke, je tudi vezec.

Zidar, Zidarič, Zidavec, Zima, Zvonec, Zvenec, Zgonik, Zupan, Zupančič, Zupanič, Zlate, Zlatar, Zlatič, Zlatarič, Zlatnik, Zlatenik = kdor je zlatenec, Zobe, Zlomek so naša imena, ki jih vsak pozna.

Zaglavnik = zglavnik pravijo železnemu štrnožnemu stojalu na nekdanjih ognjiščih, na te so opirali konce polen, da so imeli po ševno lego in tako, lepe in pripravnejše goreli na ognjiščih ob loncih ali pod kotlom, visečim na vengah. Pa so dobila tudi debelejša, štorasta polena sama ime zaglavnik ali zaglavnik. Po nekdanjih plavžih in topilnicah so imenovali naši plavžarji in topilničarji oni kamen, s katerim so oblagali topilske peči in plavže, z imenom zaglavnik. Lepo je to povedano in kar s pridom bi ta izraz prenesli za podobne in slične obloge v sedanjem plavžarstvu pri topilnicah in podobnih industrijskih in tehničnih pečeh.

Zmazek je vsako mazilo, maža, tudi kolo-maz, mast za usnje in čevlje ima to ime; seveda pa pravimo sedaj z novodobnim pomenom mazek tudi vsaki slabi pisarji, slikarji in delu.

Nekam nenavadno se glasi ime Zabrnjak. Izraz pomeni zabrnjak na tkalčevih stavkih. Ko je tkalec dotkal svoj kos platna, za kolikor je pač imel osnovne, odreže dotkano blago in pusti na vratilo konce prejšnje osnove ali tudi pas stanekega platna, na katerega pritrdi in naveže novo osnovo. In temu ostanku ali odrezku na vratilu pravijo zabrnjak. Imamo še samostalnika brnje in prnje = cunjje, pa glagol zabrnati = pokriti, odeti se v cunjje. Zabrnjan človek = cunjast človek, pa je Zabrnjak morda dobil od tod svoje ime.

Zabunec pravijo belemu ženskemur krilu. Ime Zavratnik pomeni zavratnik = zavratno ruto pa našo novodobno kravato = ovratico; zavratnik je tisti, ki na zvit in zavraten način more; tudi tilniku pravijo nekod zavratnik. Vendar sodim, da ima ime svoj izvor po kakšnem kraju, kajti Zavratec in podobnih krajevnih imen je pri nas veliko.

Zobnik pravijo naši vozniki in konjarji vreči, ki jo nataknejo konju preko glave, da zobje iz nje; zobnik je tudi samo vreča za spravljanje in shranjevanje konjske zobi. Mizarji imenujejo posebno vrsto stružcev (obličev) zobnik (Zahnobel); pa tudi rastlino zobnik poznamo. Vsekarer je najbrže rastlina prispela svoje ime našim Zobnikom.

Zrnc (Zrne) je lepo naše ime. Tako imenujemo po naše kamenito granit, kar povsem ustreza strukturi in svojstvu granita.

Tudi Zvarek je lepo ime, ki pomeni poleg znanih zvarkov v plavžih, topilnicah (Leg,

Leg ali Lech), t. j. žilindrastih sprijemkov, odpadkov tudi vsako prevrto, zavrto tekočino. Zelenec pomeni predvsem kuščarja in ptico zelenko, zelenca iz rodu kalinov; pa tudi konja zelenka (zelenko) = belca (Eisenschimmel); dalje je tudi vrag, zlomek (Zlomek) zelenec med našim narodom, ki mu sicer na splošno pripisuje črno barvo. Kaj ni morda prišel zelenec v pomenu vrag k nam s števil-

Branik na Kreti

Nemški vojni poročevalec Hans Adolf Weber piše:

Na Kreti je vse popolnoma drugače. To je krilatca, ki jo slišiš na Kreti vsak dan nešteto krat. Ponavljajo jo posebno nemški vojaki, ki odhajajo s Kreta v domovino na dopust, kakor tudi tisti, ki se vračajo z dopusta v domovino. Nikjer drugje na evropskih tleh niso naravnim obrambnim pogojem tako ugodni, kakor tukaj na tej najjužnejši točki evropskega ozemlja. Kako težki boji so bili tod okrog pred dvema letoma, ko so bili nemški vojaki v borbi za osrednjo točko med Atenami in severno Afriko, o tem ne govorimo samo tedanja poročila nemškega vrhovnega poveljstva, tu izpčujejo tudi pokopališča nemških junakov, padalcev in gorskih polkov, ki so se tukaj borili ramo ob ramo s italijanskimi vojaki ter so imeli posebno težke pogoje zaradi klime, kakor tudi zaradi velike množine sovražnih oddelkov.

Od tedaj sta minili dve leti. Obrambne naprave, ki jih je tedanja borba pustila več ali manj cele, so bile v tem času izpopolnjene, obenem pa so bili proučeni vsi pogoji obrambe, ki boče napraviti otok neozaveten in nedostopen tudi, če bi sovražnik poskusil nanj napad z največjimi žrtvami.

Kreta meri v dolžino 250 km, široka je povprečno 40 km. To je skalovit, neprilazen otok. Neposredno iz morja se dvigajo strmi bregovi, ki narasčajo v notranjosti otoka do 2500 m višine. Med temi gorami in gorskimi masivi najdemo tu in tam kakšno zajedlo, ki sega od nabrežja v notranjost. Toda vse nabrežne nizine padajo proti morju ter učinkujejo zaradi tega kot nekakšne ovre.

V tem goratem terenu, med nabrežnimi nizavami in visokim ravnicam se je nadaljevala obrambno delo nemške in italijanske vojske. Ni bilo dovolj, da so hlabre čete zavzele postojanke, v katerih so prej gosposdarili Angličani in Grki. Te postojanke je bilo treba po zavzetju popolnoma obnoviti na novo izgraditi. Lahko se reče, da je bilo v tem pogledu izvršeno postoteren delo. Mnogo orožja, od lahkih strojníc do težkih topov, so pri tem vgradili v skale ter jih utrdili z betonom. Tako se zdi danes, kakor da rastejo topovi in strojnice na Kreti naravnost iz zemlje, kjer so opremljeni z vsestranko naravno zaščito. Vse polžeje ščitijo več metrov debele stene iz betona, ki skrbje ne le za neranjivost borcev, ampak tudi orožja.

Obrambne postojanke na Kreti so tako urejene, da je mogoče z otoka streljati na vse strani in v vse smeri. Za primer napada morja je poskrbljeno tudi za zadnje pomoč v zraku. Otoka ne razpolaga samo z mogočnimi masivi, marveč tudi z nešteto jamami. Te votline so v teku zadnjih dni pionirji povezali s podzemskimi tuneli, razkazatami, bivališči in skladišči in municijo. Nekateri teh hodnikov so 7, 10 in celo 30 m globoko pod zemljo, vrtanje teh hodnikov in pred-

nimi čarovniškimi procesi: kjer figurira vrag v nemško pisanih sodnijskih protokolih kot der grüne Hans ali der grüne Georg? Kdor nosi zeleno suknjo, posebno nekdanj finančarji in dacarji, je dobil primke zelenec. Končno je kamenina klorit imenovana zelenec po svoji značilni in lepi zeleni barvi. Najbrže so dobili naši Zelenci ime iz živalstva, kajti imamo tudi Kuščarje.

rov je bilo potrebno posebno orodje, ki je dalo mnerjem in ženjem mnogo posla. Vhodi v podzemna zaklonišča so močno betonirani in tudi mostarsko zakruti. Vsaka baterija, lahko bi rekli celo vsak top, tvori obrambno postojanko zase in lahko obvlada iz svojega skritega kotlička kakršnokoli nasprotno orožje.

Poleg orožja razpolaga Kreta tudi z dovolj močno posadko, katero tvorijo čete, ki so bile preizkušene v nešteti vojnih pohodih ter so izurjene v vseh rodovih orožja. Ti možje poznajo svoje obrambne položaje do zadnje podrobnosti. Znanja so jim vsa pota, doline in gore, vsaka ped zemlje.

Dejali smo že, da so na Kreti klimatski pogoji izredni. Tukaj ni nič posebnega, če doseže vročina 50 stopinj Celzija v senci, na soncu pa celo 60 in še več stopinj. Toda klimatski pogoji so neugodni še bolj za napadalec kakor za branilca, kajti sonce peče enako enega kakor drugega. Lahko rečemo, da je obramba na Kreti v gotovih prednostih za primer napada. Poleg tega so vojaške oblasti uredile vse potrebno, da je oddelkom na Kreti na razpolago dovolj vode. Za primer napada bi moral sovražnik svoje oddelke preskrbovati z dovozom vode, do čim bi pri branitelju ta potreba odpadla.

Kreta je otok, ki je v borbi navezan sam nase, to ve vsak vojak, ki je bil poslan v te kraje. Vsak se tudi zaveda, da si naproti tukaj lahko temeljito polomi zobe in prav to je tisto, kar navdaja vojaka na Kreti z močnostjo in zupanjem. Naj pride sovražnik od kodorko, delo, ki ga bo našel na Kreti, ne bo zanj lahko. V vsakem primeru pa mora biti pripravljen na poraz.

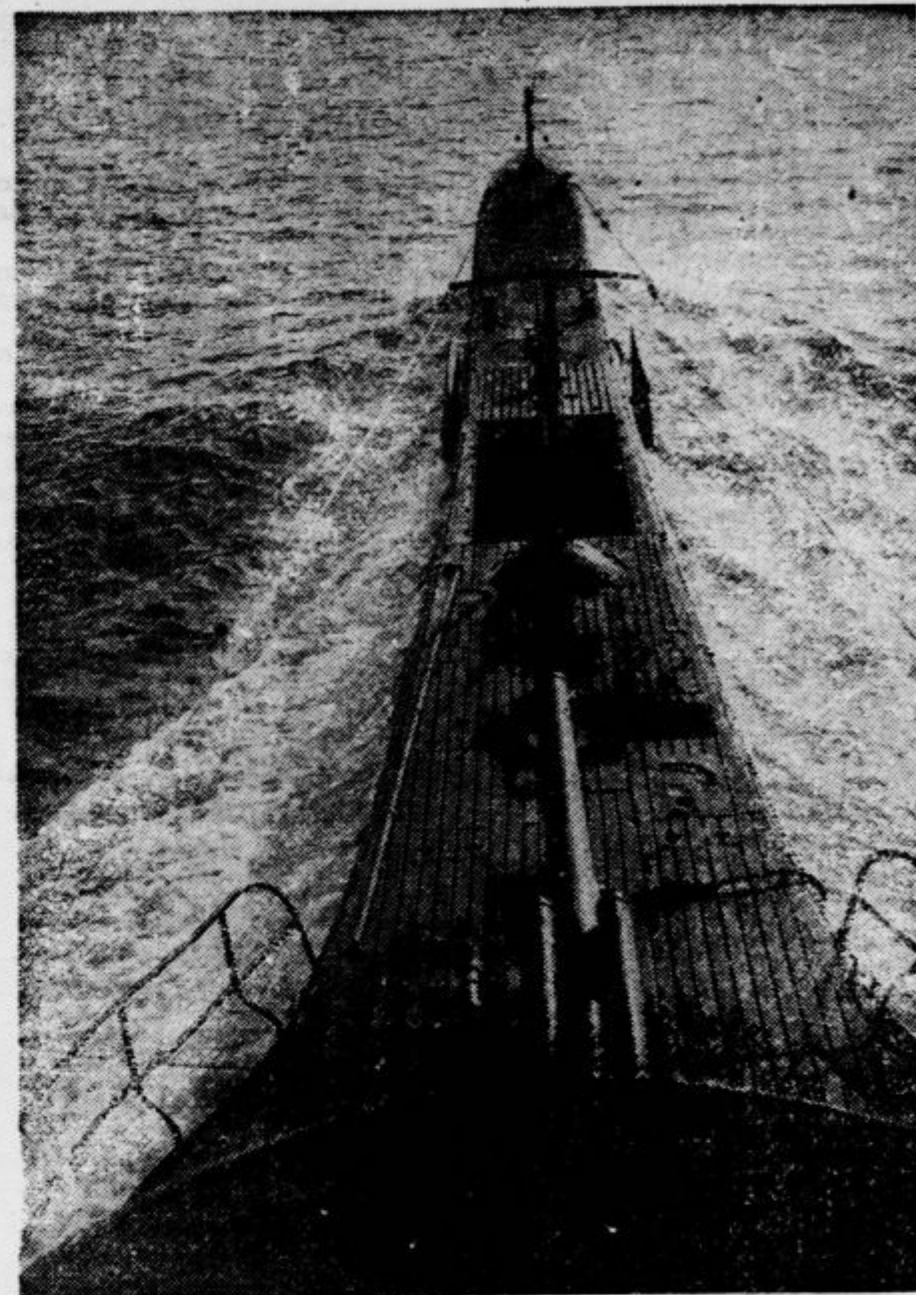
Pasji dnevi

Pasji dnevi pomenijo za pokrajine severne Evrope približno štiri tedne trajajočo dobo, ko pritiše silna poletna vročina. Ljudski pregovor pravi, da trajajo pasji dnevi od 23. julija do 23. avgusta. To se nekako ujema z astronomijo, kajti »pesja zvezda« ali Sirij ima ta čas vzporedno pot s soncem. Z njim vzide zjutraj in zide zvečer. To je fenomen, kateremu nekateri pripisujejo nastanek velike vročine. Svar je sicer neutemeljen, vendar pa se časovno ujema.

Ze stari Egipčani so poznali ta »sončni paralelizem« ter ga upoštevali. To pa zavoljo tega, ker so egipski kmetje vsako leto nestrpno pričakovali, kdaj se bo začela vidno izražati rodovitnost Nilove poplave. Pasji dnevi so torej bili v deželi piramid radostno pričakovani in sprejeti. Če pa so jih Egipčani pričakovali z nestrpnostjo, jih niso nič kaj radi pričakovali v severnejših krajih, zlasti v deželah na severni strani Sredozemskega morja. Rimljani in Grki so na podlagi lastnih izkušenj sodili, da so ti dnevi zanje škodljivi in zevarni. In kako bi tudi ne bili! To je doša sončarice, epidemij in neviht, ki prinašajo

Obrežje v Heraklionu na Kreti

Italijanska podmornica se vrača v svoje oporišče po uspešnem križarjenju po Sredozemskem morju

ljudskemu zdravju in splošni blaginji vse prej nego koristi. V pasjih dnevih je časih tudi veljalo pravilo, da človek ne sme razgret v vodo ter ne sme piti iz studencev, ki so izpostavljeni sončni pripralci. In res ima vsa ta opreznost nekaj za sebe. Razgretemu truplu mrzla voda zaradi nenadne ohlavitve škoduje, studenčnica, ki je izpostavljena sončni pripekli, pa prav tako

lahko povzroči resna obolenja. Na nepojasnjen način so v starih časih smatrali za škodljivo silepanje zakona v vroči dobi pasjih dni. Po drugi strani pa je treba to reč nekoliko treznejše premostriti, kajti vročina je škodljiva samo po eni strani. V dobi pasjih dni namreč dozorevata žito in grozdje, brez katerih bi bile košče in kleti prazne.

„Španski jezdec“

Te dve besedi vsebujeta na prvi pogled nekaj groznega, čeprav označujeta zelo enostavno reč: par lesenih hlovec, nekaj bodičaste žice in žebelj. Razen teh treh reči ni namreč potrebna nobena druga stvar za slovit »španske jezdec«. Ovir je hitro narejena, udomačena pa v sedanjih vojni povsod že tako, da ni med ljudmi človeka, ki bi je ne poznal. Španski jezdec spadata namreč prav tako k rekvizitom vojne kakor patrone, bombe in granate.

Na bojišču se časih vlečejo postojanke na kilometre daleč. In na kilometre daleč se vlečejo tudi »španski jezdec«. Kajti, kakor smo dejali, »španski jezdec« spadajo med najneobhodnejše potrebščine vojne. Čemu jih uporabljajo? Zato, ker lahko rešijo marsikateremu vojaku življenje.

Za marsikaterega pešca pomeni »španski jezdec« več, kakor si predstavlja naveden smrtnik pod tema dvema besedama. Vojak, ki se je prikopal do sovražnega jarka, nikoli ne pozabi, kaj je njegova prva dolžnost. Njegova prva dolžnost je, da si preskrbi »španske jezdec«. Običajno se zgodi to v postojanki nekaj sto metrov za glavnimi bojiščem, kjer bruna navzkriž povežejo s povprečnimi bruni, nato pa jih opno z bodičasto žico »španski jezdec« so vedno približno enako visoki, njih dolžina pa se ravnja po krajevnih potrebah. Časih so dolgi 10, 20, pa tudi 100 m.

»Španski jezdec«, ne moti v njihovi strojni drži noben vojni dogodek. Strojnice lahko regljajo še tako glasno, topovi lahko še tako silovito besnijo, metanci min in plamena lahko še tako bruhaajo ogenj iz sebe — možje, ki stojijo za »španskimi jezdec«, se ne dajo zaradi tega motiti. Kadar pa četa udari naprej in planejo možje iz zakopov, tedaj se začne tudi »španski jezdec« premikati. Pomikajo se navadno pred napredujočo četo, kajti njih naloga ni samo v tem, da ščitijo življenje vojakov, temveč tudi maskirajo napadalceva namerena. Tako se »španski jezdec« pomikajo skozi prostor brez gospodarja, čez kamen in zemljo, pesek in barje.

»Španski jezdec« pa imajo tudi svoje posebno spremstvo. To so vreče peska, ki po-

tujejo z njimi sem in tja po fronti. Kamor položi »španski jezdec« svojo leseno ali železno nogo, tam se pojavi pred njim tudi cel kup vreč s peskom. Seveda se taka premikanja ne vrše podnevi, temveč ponoči, ko je tema najgostejša. Vreče s peskom časih prestežejo in ustavijo svinčenko, ki je morda namenjena vojaku, ki stoji na preži ali na straži za »španskimi jezdecem«.

S »španskimi jezdecem« in vrečami peska imajo na fronti opraviti delavski oddelki, ki so z izgotavljanjem prvih ter z donajanjem vreč peska neprestano zaposleni. Toda ko »španski jezdec« postavljeni na svoje mesto, takrat se delavci od njih poslovijo. Prevzamejo jih pešci, ki leže navadno zakopani za njimi.

V tej vojni gotovo ni bojevnika, ki je bil na fronti, pa se ni premikal bodisi »španskimi jezdecem« ali vreč s peskom. Vsak pešec je imel gotovo opraviti s tema dvema vojnima rekvizitoma. Časih je treba te tovore prenašati kakor za rekord, čeprav takšni rekordski podvigi v vojni nič ne štejejo. Kadar je ponoči tema kakor v rogu in ne vidiš niti roke pred sabo, takrat so podani najboljši pogoji za postavljanje »španskih jezdecem«. Tako vidimo, da so »španski jezdec« sestaven in ne pogrešljiv del sodobne vojne, in sicer tiste vojne, ki se ne odigrava s šumom in hrupom. Po teh jezdecih ne pride nihče do slave in veličine, čeprav je ta pot polna nevarnosti in zahteva časih ogromno truda.

**Kupujte svoje
potrebščine pri naših
oglaševalcih!**

KULTURNI PREGLED

Iz umetnostne kronike

V drugem nadstropju nove, moderno urejene gledališke slikarne je priredil jubilejno razstavo svojih slikarskih del dolgoletni vodja gledališke slikarne, mojster Václav Skružný. Priredil jo je kot svojo prvo slikarsko razstavo v zvezi z življenjskim jubilejem — sedemdesetletnico, in že to ji je vtisnilo značilen in zanimiv pečat. Delo gledališkega slikarja in inženjerskega je čisto posebna panoga slikarskega udejstvovanja: dimenzionalno različno, s poudarkom v perspektivnih in dekorativnih učinkih, delo, ki bolj nakazuje kakor pa dovršuje oblike predmetnega sveta, prilagajajoč jih prostorninskim zahtevam odra. Na tem področju je izvršil Václav Skružný pri nas kar pionirsko delo, ki bo ostalo trajno označeno v zgodovini slovenskega gledališča. Pri vsem tem je imel g. Skružný tudi izrazito umetnostne cilje in težnje, vendar jih ni utegnil izživljati, toliko dela so mu zastavljale poklicne dolžnosti. Sele v sedanjih vojnih letih, na pragu svoje sedemdesetletnice, je vzel iz predalov skicirane in izdelal nekatere motive, ki so se mu nabrali na njegovi življenjski poti od Prage, »zlatega mesta«, preko orientalskega Tiflisa, kjer je v časih carske Rusije deloval kot gledališki slikar, do naših gor in ljubljanskih urbančnih vedut ter razpoložljivih motivov iz parka in bližnjih gozdov; pridružil jim je nekatere s slikarjevim izletom in popotovanjem. Tako je nastalo v zadnjih letih teh šestdeset slik v olju, ki jih je zdaj razstavil v glavni dvorani gledališke slikarne.

Pokazalo se je, da je ta dvorana s svojo svetlobo za naše razmere kar nenavadno dober prostor za manjše slikarske razstave.

Slike so okusno razvrščene in vsa razstava napravi takoj na prvi pogled prikupen vtisk. O njenih izrazito slikarsko-umetniških značilnostih in kvalitetah bo v okviru naše rubrike še beseda. Vsekar je primer Skružnega, ki je v poznih letih življenja — čeprav še ves čil in trden — stopil iz gledališkega slikarstva na področje izrazitega, neuporabnega slikarstva pri nas kar edinstven in omogoča zanimive primerjave; zahteva pa tudi posebnih meril, če upoštevamo ogromno rutino, ki si jo pridobi slikar v tako dolgi dekorativno-illustrativni praksi. Vse slike razodevajo solidno tehnično znanje in izkušeno slikarsko oko, ki mu je »realno« dojeta predmetnost več kakor duhovna problematika umetniškega doživljanja in oblikovanja.

Teh šestdeset slik, ki tako prikupno predstavljajo slikarsko zmogljivost zaslužnega šefa naše gledališke slikarne, je — kakor rečeno — dobilo v tej dvorani prav primeren prostor in ne dvomimo, da pridejo še mnogi pogledat zanimivo razstavo. Ze na otvoritvi je bil obisk nenavadno dober. Zupan gen. Rupnik je poslal kot svojega zastopnika načelnika prosvetnega oddelka prof. dr. Prednarja, med prvimi je prisel predmetnik Nar. galerije dr. Fran Windischer, obilno so bili zastopani gledališki krogi z gen. tajnikom Darianom in z obema ravnateljema na čelu, dalje naši slikarji in drugi znani prijatelji upodablajoče umetnosti ter razstavljajoči ožji rojaki.

Pred zbranim občinstvom je spregovoril nekaj toplih besed o jubilarju in o njegovem slikarskem delu višji režiser prof. O. Sest.

V izložbenih oknih pri Kosu v prehodu nebotičnika je razstavil serijo svojih podob eden izmed slikarjev naše najmlajše generacije, Evgen Sajovic. Kakor nam je mladi slikar priznal, pripravljaja za pomlad prvo kolektivno razstavo svojih del in taki manjši izbori so samo nekaka priprava za njo. Evgen Sajovic se je rodil 25. novembra 1913 v Ljubljani in je l. 1938 dovršil v Zagrebu umetnostno akademijo, na kateri mu je bil vodilni učitelj prof. Tartaglia. Prvič je razstavil l. 1939 s Klubom neodvisnih, nato je l. 1940. uspešno pokazal svoja dela v Zagrebu in ob koncu lanskega leta se je zopet predstavil ljubljanskemu občinstvu s kolekcijo krajin v istih prostorih, kjer je zdaj razstavil nadaljnjih deset slik v olju, med njimi kar šeststo cvetličnih tihotižij in nekaj krajskih motivov z Bežigrada.

Bežigradski mestni okraj ima sploh v Sajovicu svojega slikarja, saj je tudi zadnja kolekcija obsegala domalega same bežigradske motive. Sajovic se je sicer bavil tudi s figurativnim slikarstvom, kar pričuje že dejstvo, da je dobil pred leti enkrat prvo, drugič pa tretjo nagrado bivše banovine za natečaj o zgodovinskih motivih in prav sedaj se namerava nekoliko bolj oprijeti tudi portretiranja, vendar je po svoji »facultet maitressa«, da uporablja izraz H. Tainea, izraziti krajinar. V naši krajinah, nam je dejal mladi slikar v razgovoru, »vidim prevladovanje zelene tona, zategadelj se mnogo poslužujem zelene barve; morda ste opazili, da prehajam v novih slikah k toplejšemu koloritu«. O prevladovanju cvetličnih motivov v tej zbirki je rekel, da so ga k temu zvalile okoliščine, da pa vidi v takih tihotižjih barvni študiji, ki je koristen in potreben slikarju samemu, kakor koli so njegovi uspehi zanimivi tudi za občinstvo

Lotiški pisatelj in njegov roman

Nedavno je izšel v hrvatski izdaji »Suvremene biblioteke« v lepem prevodu dr. Ivana Esiha roman lotiškega pisatelja Edvarta Virze »Selo Straumen, kronika lotiškega imanja«. Je to prvi lotiški roman, ki je izšel v hrvaščini; kot reprezentativna stvaritev malega in malo znanega naroda je vreden pozornosti in zanimanja širšega kulturnega občinstva.

Lotiški (letonski) pisatelj Edvart Virza, s pravim imenom Lieknis, se je rodil l. 1883 na posestvu Billitesu v pokrajini Zemgali na Letonskem, kjer je tudi umrl l. 1941. V književnost je vstopil l. 1906 s pesniško zbirko. Mnogo je prevajal iz francoščine. L. 1938. je dobil državno nagrado za svoje delo. Tudi njegova žena Elza Starša je avtorica več pesniških zbirk in nekega romana. Živel je v glavnem v svojem domačem kraju, kjer se odigrava dejanje te kronike, delno pa v Rigu. Razen pesniških zbirk je zapustil pet romanov, izmed katerih je najboljši in najznačilnejši »Straumen«. »Delo Edvarta Virze Vas Straumen« je pravo pesniško poslanstvo, ki nam prinaša sveži zrak oddaljene in malo znane zemlje vrlega lotiškega naroda, pravi »revajalec v predgovoru. Spisano z močnim, lapidarnim in veličastnim slogom, polnim miru in lepote. Virza združuje romantizem z realizmom v tako edinstveno obliko, da lahko uvrstimo to knjigo med najlepše, kar jih je bilo doslej spisanih o vasi.

Knjiga je razdeljena na: Uvod, Pomlad, Poletje, Jesen in Zimo, podobno kakor Reymontovi »Kmetje«. Medtem ko je poljski pisatelj obenem s spremembami letnih časov prikazal tudi človeško usodo — tako poedinecovo kakor vse vasi — nam daje Virza samo kroniko dogajanja

v prirodi, pri ljudeh in živalih, dogajanja, ki ga povzročajo posamezni letni časi. V knjigi ni glavnih junakov: nosilec dogajanja je kmečko ljudstvo, gledano skozi prebivalstvo velike kmetije. »Dolgo ste gledali na dvorišče posestva in zdaj se vam zdi, kakor da gledate v globok, jasen studenec in kakor da vidite v njem mlado obličje svojega naroda. Da, to je zares mladost naroda, ako se mlad ne ločujejo od starih, marveč rasto poleg njih kakor veje, čeprav umejo z njimi molčati in govoriti. Tudi višina dela, snage in pokornosti, kakor jo opazate na tem posestvu, se nam zdi kakor neizmerno nebo, če ga premerite z naglim pogledom. Nad mojo staro lotiško domovino«, pravi Virza na nekem mestu Uvoda v to kroniko. Tako je dobila njegova domovina epopejo lotiške vasi, kakor jo je na pr. za hrvatsko vas pripravil v svojih slovesnih delih hrvatski kmečki pisatelj, pokojni Mihovil Pavlek-Miškinski.

V uvodu nas seznanja veliki letonski pesnik s svojevrstno severnjaško krajino, ki je prevlečena s srebrno reko Lielupo. Ob nji je na samem velik kmečki dvorec in prav kakor v romanu Hamsuna in Gullbransena, stoji v ozadju vetrni mlin, nekoliko dalje je borov gozd, blizu pa raste hrastje, brezovje, jagjedi in lipe, kamor udarjajo strele, ko razsaja vihar. Vse pred nami kar živi in govori; govore tudi same čebele, katerih jezik pa razume samo ded. Vse polno je tu pesniških slik, podobnih veličastni poetični viziji. V tem pogledu je knjiga po svoji veliki lepoti in nevislivi modrosti dokaj podobna Adolfa Dygasinskega »Praznikom življenja«. Ded se pogovarja s čebelami, na podstrešju pa je že pripravljena zanj rakev, ki si jo je bil sam izdelal; tako spokojno zre smrti v obraz. Nad velikim poslopjem se širi ogromen kostanj, ki nudi zadosti hladu,

Kronika

* Milijon lir za dobrodelne namene. V Genovi je izročil meščan Luigi Frugone v roke genovskega župana milijon lir za dobrodelne namene.

* Uspehi italijanskih avtorjev v inozemstvu. Dopolnilci agencije »Ala« poročajo iz Berlina, da so vzporedno na odru dramskega gledališča v Braunschweigu dramo pisatelja Cesarja Meana »Boletta« nezadovoljivo. Igra je dosegla velik uspeh v nizu todnih italijanskih dram, ki obsega komedije Goldonija in Pirandella ter opere Verdieja. Prav tako je dosegla velik uspeh v Draždianah nekdanja Meanova komedija.

* Otvoritev akademike leta v Perugiji. Nedavno so v Perugiji otvorili novo akademsko leto za tujece. Otvoritvi sta prisostvovala prosvetni minister Bggin in nemški veleposlanik v Rimu von Mackensen. Navzočni so bili tudi poslaniki španske, finske in hrvaške vlade.

* Oddaja volne v Italiji. Z vladnim dekretom so bile poostrejene odredbe za oddajo volne v Italiji, in sicer takoj po striženju. Vsak lastnik ovčje črede mora zadržati oddajo gotove količine volne za državne potrebe. Črede ovac se zaradi tega tudi ne smejo prevažati iz pokrajine v pokrajino.

* Smrt tajnika inženjerskega sindikata. Na kliniki prof. Frugonija v Rimu je umrl nenadno smrti dr. ing. Ottoni Terzi, tajnik sindikata italijanskih inženjerjev. Bil je tudi predsednik zveze profesionalistov in umetnikov za parisko pokrajino.

* Smrti vitezov železnega križa. V boju na vzhodni fronti so padli nadporočniki v okolišni diviziji Hans Eichert, ki se je zlasti odlikoval v zimskih bojih leta 1941—42, višji narednik Herman Lindner in vodja krdela strogolavnih letal nadporočnik Karel Fitzner.

* Rahel potresni sunek v Triesteju. V noči od petka na soboto so zabeležili v Triesteju rahel potresni sunek, in sicer ob 3.45. Potres so čutili v vsej pokrajini ter sodo, da je bilo oglašeno potresa oddaljeno 200 do 250 km.

* Tvoja v okolici Astije. Po nekaj dnevnih hude vročine se je v Astiji in okolici vsula gosta toča, ki je padala nekaj časa. Napravila je veliko škodo zlasti na gozdu v vinogradih ter na sadnem drevju.

* Nepričakovana smrt. 41 letna Marija Tassara je že del časa ležala v bolnišnici v Novari. V zadnjem času se je njeno zdravstveno stanje obrnilo na bolje, zaradi česar je te dni telefonirala svoji hčeri, naj ji pride obiskat, da jo vidita skupaj z domom. Kmalu potem, ko je bil telefonski razgovor končan, pa je Tassarova obšla slabost in je nenadoma izdihnila. Zadelo jo je srčna kap.

* Dramatična epizoda med snemanjem filma. Na Gludazzi pri Benetkah so snemali te dni filmski prizor z letalom. Pri tem se je 35letni gasilec Giovanni Del Rossi preveč približal propelerju, ki ga je udaril po glavi s trkno silo, da se je takoj onesvestil in padel na tla. Odpeljali so ga v bolnišnico.

* Martineček je povzročil smrt dveh oseb. V Astiji sta našla smrt pri delu dva električarja. Popravljala sta električno napravo visoke napetosti. Med delom se je martineček priplazil propelerju, ki ga je udaril po glavi s trkno silo, da se je takoj onesvestil in padel na tla. Odpeljali so ga v bolnišnico.

* Kit je napadel ribiče. Nevarno pustoševanje so doživeli trije mladi ribiči v kraju Finale Ligure. Lovili so ribe 6 km od nabrežja, pri tem pa se jim je približal velik kit, ki je skušal na vse načine prekučiti njihov čoln. Morska pošast je namerila v dolžino 20 m ter je brizgala kvišku močnejše curke vode. Mladi ribiči so si na vse kriplje prizadevali, da bi se rešili, kar pa ni bilo lahko. Kit jih je zasledoval na poti proti pristanišču, kamor so vsi trije upuhani prispeli po napornem veslanju. Seveda so bili zelo zadovoljni, da se je njihov lov končal tako, da so ostali živi in celi.

* Vlak je zavozljal v avtobus. Med Valenzanom in Carbonaro je neki avtomobil hotel prečkati železniški prelaz. Po tiru je v tistem trenutku pridrhal vlak ter prekučil in raztrgal avtomobil, ki je odletel nazaj deset metrov v stran. Stiri osebe, ki so se vozile z avtomobilom, so bile močno ranjene. Eden izmed potnikov pa se je ubil.

* Ogenj v kinematografu. V Viareggiu je nastal v petek zvečer v projektorjski kabini kinematografa Lido p.žar. Nanesenec Lippi Sergio je pripravil nov trak, pri tem je nastal kratek stik ter se je film vnel. Kabina je bila v trenutku v plamenu.

poden postavljajo zadnjo noč pred pogrebom krsto z mrlcem. Med prebivalci vlada patriarhalno razmerje, gospodar kmet je samo glavni hišne skupnosti. Kruh se peče skoraj za ceremonialno, kajti kruh pomeni blagoslov zemlje, sad dela slovnih in marljivih rok vseh, ki žive pod isto streho v družinski skupnosti. Po težkem delu vsega tedna se ljudje v soboto skupljejo v parni kopeli in z brezovimi šibami zmrno izbičajo svoje telo, da preženejo utrujenost in morebitne bolezni.

Po teh malone svetopisemskih podobah sledi Pomlad. Led poka na reki, širi se povodenj, ljudje rešujejo imetje, živino in zemeljske sadeže na podstrešja, love divje gosi in jih streljajo, nato pa zbirajo plen: Ptice so bile še povsem tople. Slišal si, kako se drhti v njih ugašajoče življenje, medtem ko je vrelec, iz katerega je izviralo, že usahnil. Prav tako sveti tudi nam iz neskončnosti luč zvezde, ki je morda že zdavnaj ugasnila. In povodenj mine, kmalu pride velika noč, pečejo se kolači, odvijajo veličnato ljudske sege in navade, vrše se domače veselice, v katerih je dvorščina gugalnica največja mikavnost za mladino. Na to imajo oranje ob žvrgolenju škranjčkov; sadno drevje cvete, trava zeleni, vale se mlade gosi, podobne vrbinim mačkam, začena se paša za živino, zatem pa prihaja setev in toplo pomladansko deževje.

Poletje prinaša marsikaj ljudem in živalim. Začenjajo se rojiti čebele in sliši se njihov brenčanje. Ljudje gnoje polja, nato prihaja pripeka, poletno deževje, nočna rosa, Napoč kresni dan s starinskimi navadami, ohranjenimi še iz paganjskih časov, ko se zažigajo bakle in za mladina zabava. Kmalu na to se začneja krognje cvetočih travnikov, sušenje sena, trgatev češenj, čez nekaj tednov pa žetev, mlatitev, pa mletje v vetrnih mlinih in nazadnje trganje lana. Vse to je prepleta-

Ogenj je zajel tudi sosedne prostore in so ga udušili čez eno uro. Škoda znaša 60.000 lir.

* Na vile se je nabodel. Zalostna usoda je zadela 45 letnega kmeta Giuseppea Santina iz Montecastella. Metal je seno z voza na senik. Potem je stopil na senik, da bi videl kam spravljajo seno. Pri skoku s senika nazaj na voz je priletel na vile ter se nasadil nanje. Njegove poškodbe so tako težke, da bo najbrže umrl.

* Tatinski brivec. 70 letni upokojenec Raniero Seschicchi zaradi starostnih tegob ni mogel hoditi v brivnico in je zaradi tega naročil brivcu, naj prihaja k njemu na dom. Obiske je opravljal vsak teden 22 letni Paolo Guerrino. Po brivčevem odhodu je Seschicchi večkrat opazil, da je izginil kakšen predmet ali pa denar. Seschicchi je bilo naposled dovolj ter je tatinskega brivca ovadil policiji.

KOSOV SALON (prehod nebotičnika)
Umetnostna razstava akad. slikarja
EVGENA SAJOVICA

IZ LJUBLJANE

* Nova grobova. Za vedno je zapustil svoje delovno mesto I. Bonač sin in meščan ljubljanski g. Janez Skubic. K večjemu počitku ga bodo spremili v torek ob pol 17. iz kapele sv. Andreja na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — V visoki starosti 82 let je preminil obratovodja državnih železnic v pokouju g. Ivan Zurlini. Na zadnji poti ga bodo spremili v torek popoldne na pokopališče v Divači. — Pokojnima naj bo ohranjen blag spomin, svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

* Žalna zaštava na Krešiji (palaci meščanske imovine ob trmosti) naznanja smrt ljubljanskega meščana, gospoda Iva Skubica, delovodje kartonažne tovarne I. Bonač in sin. Za zvesto službovanje pri istem gospodarju ga je mestni svet ljubljanski že 22. junija 1933. odlikoval z imenovanim za meščana. Nad pol stoletja je dal vsemu delavstvu in uslužbenstvu najsvetlejši zgled zvestobe, zato ga bo na ljubljansko prebivalstvo gotovo rado počastilo pri pogrebu v Zai v torek 27. t. m. ob 16.30 v kapelici sv. Andreja.

* Lepa Jakobova nedelja. Kako smo že omenili, je v nedeljo gojoval sv. Jakob. Če z ničemer drugim, so bili gojovniki lahko zadovoljni z vremenom. Zjutraj je ležala gosta megla, potem pa je večji del dneva sijalo sonce. Popoldne se je sicer nekoliko pooblačilo, nekajkrat je tudi zagrnelo, t. d. dežja ni bilo. Noč je bila izmenoma jasna in oblačna. Zgodaj zjutraj je padlo celo nekaj kapljic dežja. Potem se je spet zvečdrilo in je skoraj ves dan sijalo sonce. Včeraj je gojovala sv. Ana. Ta dan pravijo, da je zrela pšenica za pogajanje.

* Branko Cerjak 50. letnik. Danes se bo srečal z Abrahamom brivski mojster g. Branko Cerjak. Mnogo je slavljenčevh znanecv, zlasti se tistih, ki se hodijo k njemu pomlajevati ali ki po svojih vsakdanjih opravkih hodijo mimo njegove delavnice, ki bodo presenečeni nad to novico. Branko pa je rad dobre volje in je najbrže to vzrok, da je še vedno tako mladostnik. Rodil se je v Zagrebu, odkoder je prišel leta 1927. v Ljubljano. Nekaj časa je bil pri raznih brivskih mojstrih za pomočnika, od leta 1930. pa vodi samostojno obrt. Najprej je imel skromno delavnico na Zaški cesti, potem pa se je preselil v Jenkovo hčo na Cesti Arlele Rea. Čestitkam mnogih znanecv in prijateljev se pridružujemo tudi mi in mu želimo še dolgo vrsto let zadovoljnega življenja.

* Bogato se Vam povrne izdelek, ako si nabavite Sčevjo Knjigovodstvo. Knjiga je primerna za obiskovalce tečajev, zlasti pa za samouke. Mladini naj ne zamudi prilike, da se nauči knjigovodstva, ki ga čenese zahteva sleherni poklic. Knjgo dobi v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova st. 3.

* Tečaj za popravne izpite. — Turjaški (Novi) trg 5. Tisti dijaki (inje), ki bodo delali septembra popravne izpite, so vabljani, da se udeležijo našega tečaja za popravne izpite na Turjaškem trgu 5. k. sa začne 5. avgusta. Poučujemo samo profesorje-strokovnjake vse predmete. Temeljito, strokovna priprava. Honorar nizek. Prijave dnevno od 9.—12. ure dopoldne: Turjaški (Novi) trg 5. Instrukcije.

* DOLOREX® tablete proti zoboboli. — V lekarnah Lir 2.50.

* Popravni izpit boste najbolje opravili, če se vpišete takoj prve dni avgusta v učne tečaje v Lichtensturnovem savodu. Poučevali bodo vse predmete samo gimnazijski profesorji. Vabljani so tudi dijaki (inje), ki nimajo poplavnega izpita, a žele kakšen predmet temeljito predelati. Učnina nizka. Vpisovanje od 2. do 5. avgusta dnevno od 9. do 11. ure. Vodstvo učnih tečajev — Lichtensturnov zavod, Ambrozev trg.

* Društvo »Dom slepih« v Ljubljani, daruje neimenovana gospa lir 200 v počastitev spomina svojega pokojnega soproga.

* Lovska pisca pitčarica, kratkodiaka, ki sliši na ime »Beba«, se je v petek zvečer izgubila. Odda naj se proti dobri nagradi v hotelu Metropol.

* Mlad volčjak — ovčarski pes, ki nekoliko slabo vidi, se je v nedeljo izgubil ter zato prosimo prijatelja živali, ki ga je našel, naj ga vrne lastniku v priličju Subičeve ulice 9.

* Nesreče. V bolnišnico so pripeljali 12letnega delavčevega sinčka Franca Verbece, ki mu je padel plug na desno nogo in mu jo poškodoval. 14 letni dijak Jakob Obreza iz Ljubljane si je pri padcu zlomil levo. Levo nogo si je zlomila, ko je padla pri domačem vodnjaku, 21letna šivilja Marija Gregorčičeva iz Gradaca. Konj je brnil v glavo 10letnega delavčevega sina Franca Bristavca iz Borovnice. Ponesrečenca se zdravijo na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice.

Z Goreniskega

* Sestanek koroskih kmetičkih vodij. Na nedavnem službenem sestanku koroskih kmetičkih vodij v Celovcu je predaval gospodarski strokovnjak dr. Löhr z Dunaja. Podal je pregled o letošnji žetvi v Nemčiji in v drugih evropskih državah. Okrožni kmetički vodje so potem poročali, kolikšen bo pridelek v posameznih krajih. Razpravljali so se o drugih aktualnih gospodarskih vprašanjih.

* Koroski stavbeniki so zborovali. V Velikovo so se zbrali na sestanku koroskih stavbeniki, ki sta jih pozdravila obrtniški vodja Stendal in komisar za stanovanja dr. Petrič. Ki je govoril o stanovanjskih vprašanjih in o nujnosti rešitve vprašanja zaslinih stanovalj.

* Nov grob. V Kranju je umrla s proga uradnika Zofija Orešičeva roj. Skubeč. Pokopali so jo v nedeljo na pokopališču v Kranju.

* Beloruske mladinske voditeljice na Koroskem. Na povabilo mladinskega vodstva so bile od 21. do 26. t. m. na Koroskem beloruske mladinske voditeljice, da so se seznanile z ustanovami Hitlerjeve mladine in da so spoznale značilnosti pokrajine.

* Volsperku imajo reševalno postajo. Pred dnevi je bila volsperška gasilska četa reorganizirana in preurejena tudi za reševalno službo. Ob tej priliki je gasilski vodja Kudrinka govoril o uspehih gasilskega društva. Besedo je povzel tudi župan Thonhauser in poudaril pomen prevzema reševalne službe po nemškem Rdečem križu.

* Visoka nagrada za izsleditve storila. Iz Celovca poročajo nemški listi, da je bila v Trnaju v borovelski občini umorjena gospodinja Alojzija Rötznalerjeva in njena 4 mesece star otrok. Berlinska policija je zdaj razpisala nagrado v višini 10.000 RM za osebo, ki bi povedala, kdo je bil morilec.

Spodnje štajersko

* Sestanek okrožnih vodij iz mariborske okolice. Dne 20. julija so se zbrali v Mariboru krajevni skupinski vodje in okrožni uradni vodje iz mariborske okolice. Razpravljali so o vseh aktualnih vprašanjih, nazadnje pa jim je okrožni vodja dal navdla za bodoče delo.

* Velik koncert v Mariboru. V sredo pride v Maribor godba nekega planinskega lovškega polka. Godba je priredila koncerte že v mnogih mestih na štajerskem pod geslom »Fronta se zahvaljuje domovini. Čisti dobek koncerta gre za Rdeči križ.

* Novi grobovi. V Podčetrtku sta nedavno umrli Marija Kostančičeva roj. Kolarjeva, stara 75 let, in Ljudmila Topičkova v Rogaski Slatini je umrl 83letni Janez Majcen z Podčetrčka. V Mariboru je preminila 29letna hčerka posestnika Marija Kukovčeva.

* Porodili so se: strojni ključavničar Ferdinand Mavrič in kuharica Terezija Hrenova, delavce Vincenc Zvonik in hišna pomočnica Ljudmila Lepejeva, upokojeni uradnik Franc Donko in namestnica Helena Schröderjeva, delavce Anton Mašler in gospodinja Angela Milčeva, strojevodja

Daniel Šušnar in gospodinja Marjeta Kovčeva, namestnice Janez Čakš in namestnica Marija Kržaničeva, elektroinženjer Aleš Tičar in stenografka Kristina Wimmerjeva, plačilni natakar Rajko Zupan in serviska Frančiška Bevkova, trgovec Oskar Gašparšič in namestnica Angela Gorjakova, namestnice Franc Smrečnik in gospodinja Julijana Fekonja, vinčar Viktor Kraner in poljska delavka Ljudmila Bratuševa, skladiščnik Antona Lajh in predniška delavka Marija Čebulova, profesor Vincenc Kunstelj in namestnica Ivana Lepejeva kuhar Leopold Zafra in hišna pomočnica Roza Čelišnikova, trgovec s kurivom Jožef Gartner in namestnica Antonija Drobočeva, pomožni delavce Srečko Pečuh in knjičnica Antonija Vehovečeva.

* Srebrna poroka. Te dni sta praznovala v Mariboru 25letnjo poroko magistratni višji oficial v pokouju Viljem Kop in njegova soproga Pavla roj. Weisssova.

* Stara rudarska družina. V rudniku v Köflachu je že 50 let zaposlen rudar Jožef Čelik. Pred dnevi je mož obhajal 65letnico. Jožef Čelik se je rodil v rudarski rodbini. Že s 15. letom je tudi on prišel delati v rudniku in mu je še danes zvest. Tudi njegov sin si je izbral rudarski poklic. Zaposlen je prav tako v Karlovi jami v Köflachu.

* Dunajska dekleta pomagajo pri spravilu letine v prutjskem okrožju. Graški dnevniki poročajo, da se v starem dravskem mestu in okolici Ptujja že nekaj dni sliši pesem dunajskih deklet, ki so prišla pomagat k žetvi. Prišlo je 230 deklet, ki so jih razdelili na 34 krajev.

* Strehe je padel. 57letni Karel Cvikel iz Dobrne je padel s strehe domače hiše in dobil tako hude notranje poškodbe, da se mu je vili kri.

* Brana mu je padla na nogo. 15letnemu posestnikovemu sinu Karlu Zorku iz Sv. Antona v Slov. gorah je pri delu na polju padla brana na desno nogo in mu jo hudo poškodovala.

* Pod vozom se je do smrti ponesrečil. 67letni posestnik Ferdinand Maček iz Reke pri Laškem se je pri spravilu žita smrtno ponesrečil. Na polju sta se mu nenadno splašala vola zaradi hude vročine in sta s polno nalcenim vozom zbeževala. Maček je skušal živali zadržati, kar pa se mu ni posrečilo. Padel je pod voz in so šla kolesa čezenj. S hudimi poškodbami so ga pripeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je nekaj ur pozneje umrl.

* Konj je ubil otroka. Družino izvoščaka Karla Praša iz Admonta je zadela huda udr. Eno in polletni seneček je hčlil okoli konja, ki ga je brnil tako, da je fantek umrl.

* V Muri je utonil. Pri kopanju je utonil v Muri v okolici Gornje Radgone šofer tvrdke Probs in 2 gert, Jožef Vogrine.

* V kamnolomu se je ponesrečil. Pri delu v kamnolomu v Tremerjah se je hudo ponesrečil Martin Teršek. Ko je razstreljeval kamenje, se ni mogel pravočasno umakniti, tako da ga je naboj ranil po vsem telesu. Levico mu je odtrgal, desnico ima hudo poškodovano, težke rane pa ima tudi po glavi in telesu. Ponesrečenca so pripeljali v celjsko bolnišnico.

* Nesreče. 52letni viničar Julijani Vagnerjevi iz Ropere je padla sekira na nogo in jo precej hudo ranila. Pri delu se je ranil na nogi 42letni strugar Franc Grobnik iz Maribora. 16letni trgovski vajenec Marjan Kegl iz Maribora si je zlomil levo nogo. 36letni posestnik Alojz Sekonja iz Sv. Trojice v Slov. gorah je po nesreči vtaknil roko v mlatičnico, ki mu jo je mečeno ranila. 30letna Erika Panča iz Maribora si je zlomila desno nogo. Ponesrečenca so pripeljali v mariborsko bolnišnico. 37letni posestnik Anton Vodišek iz okolice Laškega je raztrgal premost in padel z voza. Zlomil si je nogo. 46letni Jožef Rupš iz Brezice je prešel pod polno nalčen voz s seom in se hudo poškodoval na glavi. Pri igri si je zlomil desno 9letni Ladislav Marcič. Zadnji trije ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

Iz Hrvatske

* Banjaški škof zlatomašni k. Dne 1. avgusta bo minio 50 let, oikar je bral prvo mašo banjaški škof Joza Garič. Katoliška društva pripravljajo za ta dan svečeno proslavo. Zjutraj bodo škofa v sprejodu spremili v katedralo, ob 11. pa bo v državnem gledališču svečana akademija.

* Imenovanje. S Poglavnikov o odobro je bil imenovan za komisarja v glavnem ustaskem stanu prof. D. niel Crljen iz Zagreba, za no'ga, da organizira in vodi vzgojno-propagandni odel.

* Žrtve odmetnikov. Dne 17. julija je postal žrtve odmetnikov razvodnik Marko

Arelič. Pokopali so ga 19. t. m. na vojaškem pokopališču v Brodu na Savi.

* Danes bo minilo 125 let, odkar je bil cesar Franc II. v Zagrebu. Po razpadu Ilirije se je cesar Franc II. oddčil, da obišče tudi hrvaške kraje. Leta 1818. je preko Vojne krajine šel v Dalmazijo, odkoder se je čez Karlovac vračal na Dunj. Dne 27. julija je prišel v Zagreb, kjer so ga svečano sprejeli in ga v velikem sprejodu odpeljali v mesto.

* Smrtina nesreča. V Banjaški je padel z motornega kolesa trgovec Ilica Banović. Ponesrečenec je vozil z zmerno brzino in tudi p-dec ni bil tako hud, zato sklepajo, da je smrt nastopila zaradi obelastosti srca. Banovića so ob številni udeležbi pokopali na banjaškem pokopališču.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šteje 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (iz vsote trošarin):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.50 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina sojena 19 lire za kg; mast 17 lire za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, tranko sklaščice trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki roblanci (žamanej), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lire za sto; trda razžagana drva 40 lire za sto; enotne milo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

GLEDALIŠČE

OPERA

Torek, 27. julija, ob 19.: Mrtve oči. Red A. Sreda, 28. julija, ob 19.: Madame Butterfly. Gostovanje Zlate Gjurgjenac. Red Sreda.

Četrtek, 29. julija, ob 19.: Mrtve oči. Red Četrtek.

Petek, 30. jul., ob 19.: Madame Butterfly. Red A. Gostovanje Zlate Gjurgjenac.

* E. D'Albert: »Mrtve oči«, opera s prologom po pesnitvi H. Heineza Ewersa in M. Henryja. Prevod: Niko Stritof. Oseber: Pastir — Banovec, kesec — Dolničar, pastirček — N. Stritarjeva, Arcusius — Primožič, Myrtocle — Heybalova, Aurelius Galba — Anžlovar, Arsinoc — Poljanarjeva, Marija iz Magdale — Golobova, Ktesiphar — M. Sancin, Rebecca — Poličeva, Ruth — Karlovec, Esther — Ramsakova, Sarah — Mlejnjkova. Dirigent: Samo Hubad; režija: C. Debevec; vodja zbor: Simoniti.

* »Madame Butterfly« z Zlato Gjurgjenčev. V sredo bo za abnente reda Sreda v Operi izvajala Puccinijeva »Madame Butterfly« s priljubljenim umetnikom Zlato Gjurgjenac v partiji Clo-Clo-Sane. Suzuki — Golobova, Kate — Stritarjeva B., Pinkerton — Lipušček, konzul Sharpless — Popov, Goro — J. Rus, princ Jamađori — Dolničar, Bonec — Lupsa, komisar — M. Gregorin. Dirigent: D. Zebre; režija: C. Debevec.

Radio Ljubljana

TOREK, 27. JULIA 1943

7.30: Opera glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.12: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance. Lahka glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Klasični orkester vodi dirigent Mann. 14.15: Pisana glasba. 15.00: Poročila v italijanski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer — 1. violina, A. Dermalj — 2. violina, V. Sušteršič — viola, C. Sedlbauer — čelo). 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Literarna prireditve družbe ELAR: Rossini: Gospod Bruchino, Respighi: Marija Egiziaca. V odmorih: predavanje v slovenščini: zanimivosti v slovenščini. 22.45: Poročila v italijanski.

jo, ki se v njej nihče ne bo spoznal. »Babica« ima v slovenščini nič koliko pomenov, toda še nikdar nisem ne čul, ne bral, da bi kdo rekel ali zapisal »babiška vera« za »babjo vero«. Babja vera = praznoverje!

Gornji stavek se mora potemtakem pravilno po slovensko glasiati takole: »Čudna mešanica babje vere« ali »čudna mešanica praznoverja in zastarele znanosti«.

146) Trebušni tifus—legar; pegavica; paratufus; povratna mrzlica.

* V bolnišnici si našel porodiško mrzlico, povratni tifus itd.

V Kliničnem besednjaku sem obrazložil, da poznamo dva tifusa: trebušnega, ki ima v slovenščini oznako legar, in eksantematičnega, ki mu po slovensko pravimo pegavica. Paratufus je tudi v slovenščini paratufus. V gornjem stavku je ali že v izvirniku strokovna pogreška ali pa je tam mišljen febris recurrens, ki ima v slovenščini že ukoreninjeno oznako »povratna mrzlica«. To ima Klinični besednjak pod uvodnico »povračati se«.

147) Tifus prenaša osebna ali splošna zankrnost.

* Tifus prenašajo uši; »kjer je tifus, morajo biti tudi uši«.

Pod oznako »tifus« razumevamo v slovenščini redno samo legar t. j. trebušni tifus. Tega pa ne prenašajo uši, tega se marveč nalezemo z nesnago pri jedi in pijači: z neprekuhanim mlekom, neopranim sadjem, ne dovolj očiščeno salato, s pomankljivo pitno vodo itd. Povzroča ga tako zvani bacillus typhi=legarjev bacil.

Uši pa prenašajo pegavico, to je typhus exanthematicus.

Gornja dva stavka se morata pravilno glasiati takole: »Pegavico prenašajo uši«.

* Kjer je pegavica, morajo biti tudi uši.

Dr. M. Černi.

Naš jezik

Jezikovna paša

145) Babja vera — praznoverje.

* Čudna mešanica babiškega praznoverja in zastarele znanosti.

Ze ponovno sem opozoril na to, da se smemo izreminjati pomena ukoreninjenim besedam in besednim zvezam, ker sicer bomo naposled izgubili tudi te.

nasredno mesto ali boli in iče trizna

Misli

Pravi laskavci nam laskavo govorijo o tistih naših odlikah, o katerih si domišljujemo, da jih imamo.

So ljudje, ki so pametni samo za druge.

Marsikdo zabavlja čez ženo, ker je ni mara marsikdo pa seveda iz nasprotnega vzroka.

Največje nasprotje je, da se gradijo značiji gradovi na pesek.

Polna usta besed — prazno srce.

Nesrečna žena ima mnogo prijateljev, srečna nobene.

Drobne zanimivosti

Nov vulkan. Iz Mehike poročajo, da se je v mejah mehiške države pojavil nov ognjenik, ki je dobil ime Paricutin. Iz žrela novega ognjenika se vije neprestano dim in bruha lava.

Podmornico »Ulven« so dvignili za 14 metrov. Sredi aprila ponesrečeno švedsko podmornico »Ulven« so iz globine 49 metrov dvignili že za 14 metrov. Podmornica leži v bližini pristanišča Marstrand nedaleč od Göteborga. Največje težave z dviganjem so že premagane.

Požar je uničil radijsko postajo. Iz Amerike poročajo, da je radijsko postajo »Le Mercurio« v Santiagu de Chile uničil ogenj.

Nov čin v nemški vojski. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je odredilo, da se uvede nov čin nadpraporščaka. Vsi praporščaki-naredniki bodo pred imenovanjem za poročnike imenovani za nadpraporščake. Nadpraporščaki imajo uniformo kakor naredniki vodniki, toda brez našivkov na ovratniku. Čepica in ovratnik pa sta takšna, kakor ju nosijo častniki.

Romanske starine na Madžarskem. Arheološki zavod v Budimpešti poroča, da so v Aquinumu odkrili več predmetov, ki izvirajo še iz dobe cesarja Hadrijana. Med drugim so odkrili ostanke romanske stavbe, ki je imela 7 sob ter spominja na slične stavbe v Pompejih. V bližini te stavbe so odkrili tudi ostanke Mitrovega templja ter več starinskih kipov.

GOMME GIGANTI

gigantini tute le misre per autocarri e autotreni.

AUTOGUME

orjake in srednje vrh izmer za tovarne avtomobile in tovorne vlake.

FERNANDO BALDONI - Via Cavour 92/94
ROMA

Zahvala

Vsem, ki ste sočustvovali ob smrti našega ljubljenega moža, dobrega očeta, starega očeta, strica, svaka in tasta, gospoda

Gračner Josipa

ter ga spremili v tako velikem številu na njegovi poslednji poti, mu darovali krasno cvetje, nas pa tolažili, izrekamo najprišrčnejšo zahvalo. Prav posebno zahvalo pa gosp. primariju dr. Otonu Bajcu, ki se je nesebično zavzel za blagega pokojnika, č.č. sestram za skrb in nego ter č.č. gg. duhovnikom za poslednje tolažilo in spremstvo.

Sv. maša zadušnica se bo darovala dne 29. julija 1943 ob 7. uri v župni cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, dne 26. julija 1943.

Zalujoče rodbine: GRAČNER, KORUZA, DR. GRAČNER — in ostalo sorodstvo

Zatemnjena „Kraljica Donave“

Poletni večeri v madžarski prestolici in njeni bližnji okolici

Narava je dala madžarski prestolici posebno ugodno lego. Budimpešta se razprostira ob veliki reki, obenem pa ob gorovju in robu nižine, tako da ima tri pokrajinske elemente, ki dajejo po svoji posrečenosti združiti mestu pekat lepote in slikovitosti, kakršna je po drugih večjih mestih zelo redka. Po pravici pravijo o Budimpešti, da je kraljica Donave. Vojna je zapustila svoje posledice tudi madžarski prestolici. Na prvi pogled se ji pozna to že po zatemnitvi, ki prinaša seboj mnoge neveselosti. Tola v zatemnitvi najde prebivalec velikega mesta tudi svojevrstne lepote. Jasne lune noči so prav v Budimpešti pravo doživljajo, zlasti če se človek ne vozi s tramvajem ali avtobusom, temveč če hodi peš v mraku ali temi po enem izmed lepih trgov ali ob bregu Donave.

Margaretin otok, ta kotiček čarovnih naravnih lepote sredi velikega mesta, je že od nekdaj velika privlačnost domačinov in tujcev. Ta otok, ki so nekdo živele na njem redovnice, ločene od zunanjega sveta, je zdaj kraj razvedrila, zabave in počitka. Čez dan je na njem vse polno kopalcev, ljudi, ki hodijo tja počivati po delu. Na Margaretin otok hodijo tudi ranjeni vojaki. Zvečer je pa na njem največ zaljubljenecv. Na otoku je bil tudi velik bar, kjer je lahko mladina na prostem plesala in rajala. Vsek večer so v baru predstave z bogatim spredom. Letošnje poletje pa bar zabave in razvedrila željnemu občinstvu ni odprl vrat. Skromno oblečena dekleta, so se bila sicer preskrbela s kolesi, da bi se vozila z doma v službo v bar in nazaj. Toda gostje koles niso imeli na razpolago in tako je vrvenje na Margaretinem otoku zaspalo. Kolesa in dekleta so bila preslaba, da bi mogla po policijski uri vzeti še po enega moškega, in ga odpeljati nazaj v mesto.

Pač pa ima ta otok eno najlepših gledališč na prostem, kar jih je v Evropi. Sreli smo negovanih livad in košatih dreves je zgrajeno. V juliju in avgustu, ko imajo vsa druga gledališča počitnice, je dan za dnem polno hvaležnega občinstva. Kakor ima gledališče v poletnih večerih v Budimpešti in na Margaretinem otoku svoj slikoviti dom, tako ima glasba na vrtu slikarske galerije, na Karolyevem vrtu svoje lepe prostore v stari baročni palači, za katero se razprostira krasen park. Žal so preglašni zvočniki, močno pa moti koncerte tudi vrvenje na cesti, vodeči mimo parka. Avtomobilske hupe in kričanje večkrat zaдуši orkester, da občinstvo nima pravega užitka od koncertov.

Mnogim pa žalostujejo cigani ali pa slu-

čajni godci, ki prihajajo na otok zabavati občinstvo. Na obeh straneh Donave je vse polno restavracij in gostiln, kjer se dobi dovolj jedade in pijače, da lahko združijo gostje prijetno z okusnim. Budimpešta je nastala iz dveh delov, Bude in Pešte. Buda ima dva lepa gozdiča, kamor ljudje poleti zelo radi zahajajo. Posebno lepo je pa sedeti ob toplih jasnih večerih na gričih sredi mesta. Buda je namreč zgrajena deloma na pobočjih gričev. Od tod je krasen razgled na Donavo, ki se vije lili začarana kača globoko doli po nižini pod mostovi, med palačami in vilami.

Čisto drugačna je pa Budimpešta ob zatemnitvi, saj je znana mnogim kot mesto luči, posebno tistim, ki so jo že videli slavnostno razsvetljeno. Zdaj se pa ne vidijo nobene njene lepote, ki so posebno močno učinkovale v morju luči in žarometov. Zdaj dobi Budimpešta sicer skromnejše zato pa tem solidnejše lice spečega mesta samo ob luninih nočeh, drugače je pa pogreznjena v temo, da se komaj vidi glavni njeni obrisi. In domov se vračajo malone vsi ljudje trezni, kajti ob enajstih morajo biti vsi lokali že zaprti, a dotlej se ga namikajo samo tisti, ki ga mnogo ne preneso. Tako na povratku domov ne plešejo človeku pred očmi kandelabri, ulice se mu ne zde čuležne gugalnice, temveč so samo idilične, tihe, pogreznjene v temo. In vendar je tudi v temi Budimpešta lepa. Človek je ne vidi, pač jo pa čuti in občuti kot mesto živahno utripajočega življenja.

Velik požar v Buenos Airesu

Sredi najživahnejšega mestnega okraja Buenos Airesa je izbruhnil prejšnji teden velik požar, ki je uničil znano veletrgovino La Filipinas. Štirinadstropno poslopje je navzlic prizadevanju gasilcev pogorelo

Romani „Dobre knjige“

za naročnike na Hrvatskem

Naročniki na našo knjižno zbirko »Dobre knjige«, ki biva v Nezavisni Državi Hrvatski, so že prejeli oba dela zanimivega romana iz sodobne Indije »Prišlo je deževje«. Pravkar se jim dostavlja knjiga, ki je izšla za mesec junij in ki prinaša sijajni družabni roman moderne italijanske pisateljice Albe de Céspedes »Nazaj ni poti«. Roman štejejo med največje uspehe italijanskega knjižnega trga v zadnjih letih. Preveden je že v devetnajst jezikov. Splošno priznanje žanje tudi med slovenskimi čitatelji.

Izšel je tudi že julijski roman DK »Vzhod in zapad«, delo znane pisateljice Pearl Buck. Roman obravnava borbo med starim in novim svetom v sodobni, a še vedno skrivnostni Kitajski. Naročniki na Hrvatskem bodo knjigo dobili v najkrajšem času.

V avgustu bo izšlo delo nizozemskega zdravnika in pisatelja Paula de Kruifa »Borci proti smrti«. Zgodbe o medicinskih odkritjih, ki so rešila pred smrtjo sto in sto milijonov ljudi, prekašajo po svoji zanimivosti in napetosti sleherni roman.

Za september je pripravljen roman »Pokojni Matija Pascak«, eno najboljših del svetovnoznane italijanske pisateljice Luigija Pirandella. Roman je v številnih prevodih dosegel mednarodni sloves in si bo brez dvoma osvojil tudi našo publiko.

V zbirki »Dobre knjige« izide vsak mesec po en roman. Naročnike za zbirko sprejema v Nezavisni Hrvatski Državi tvrdka »Press-Import«, Zagreb, Katančičeva 3. Naročnina za 6 knjig znaša 360 kun.

do tal. Nad 1000 uslužbencev in številni kupci so se pravočasno rešili iz gorečega poslopja. Zenske in otroke so morali rešiti večinoma po gasilskih lestvah. Požar je nastal zato, ker je počila črna kurjava na nafto.

Bolgarija skrbi za otroke

Bolgarija vzorno skrbi za svojo mladino. Poleg novih otroških vrtcev, ki jih vzdržujejo druge organizacije, imajo v Bolgariji tudi 12 delavskih otroških vrtcev. Letos dobi Bolgarija še 40 otroških vrtcev po vaseh. Tako bo kmekim staršem zlasti v poletnih mesecih, ko je največ dela, slednje olajšano, ker jim ne bo treba paziti

še na otroke. V Sofiji je občina letos poskrbela zlasti za siromašne otroke. 6. t. m. je bilo otvorenih 12 otroških vrtcev, ki bo v njih imelo polno oskrbo okrog 2.500 otrok v starosti od 6 do 14 let in sicer do 22. avgusta. Okrog 20.000 otrok bo poleg tega v tem času dobivalo brezplačno hrano.

Vse to delo je bilo opravljeno na pobudo organizacije ustanovljene po vzorcu in smernicah nemške organizacije »Kraft durch Freude«. Organizaciji načeljuje ministrski predsednik in čeprav deluje šele dobre dve leti, lahko gleda že s ponosom na sadove svojega prizadevanja. Organizacija skrbi zlasti za delavstvo in delavski naraščaj.

Javljamo, da je preminul naš dolgoletni in zvesti sodelavec, gospod

JANEZ SKUBIC

delovodja

Pogreb bo v torek dne 27. t. m. ob 16.30 izpred kapelice Sv. Andreja na Žalah.

Blagopokojnega bomo ohranili v trajnem najlepšem spominu.

Ljubljana, dne 26. VII. 1943.

Kartonažna in papirna industrija

J. BONAČ SIN, LJUBLJANA

Umrl je naš stric, gospod

JANEZ SKUBIC

DELOVODJA TOVARNE I. BONAČ SIN, MESČAN LJUBLJANSKI

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 27. t. m. ob 15. uri popoldne z Žal — kapele sv. Andreja — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 25. julija 1943.

Rodbini:
PODKRAJSEK, PUHER

EMILIO SALGARI

KRALJICA KARIBOV

PUSTOLOVSKI ROMAN

Zdaj so opazili šest metrov dolgega, ostudnega krokodila, ki je počasi in previdno kobacal iz goste gručaste rastlin.

Bilo je, kakor da bi mu bili na zgrbančenem hrbtu zasadili cel vrt. Izmed košenih, z blatom zalitih luskin mu je rastle močvirna trava. Glavo je držal pod vodo, le časih jo je vzdignil in hlasičil po zraku. Tudi rep je imel skrit.

»Ali ga ustreliš?« je vprašal Stiller. Kapitan mu je rekel, da nikar.

Moko je odrezal veliko vejo, jo osmukal in zlezal z njo k močvirnim rastlinam, ki so pokrivalo breg. Carmaux in Stiller sta storila takisto, med tem ko sta si kapetan in Jara poiskala za drevjem drug prostor.

Krokodil se je počasi bližal. Njegov rep je ostal pri tem docela miren. Toliko da je gibal z nogami, kakor bi se jih bal pokazati.

Le nekaj korakov je še imel do otočka, ko je iz

kupa vodnih rastlin mahoma prilezel drug krokodil. In takoj nato se je nagloma vzdignil iz vode tretji, ki je srdito planil proti onima dvema.

»Kaj bo zdaj?« je vzkliknil Carmaux.

»Tebe se očitno ne mislijo lotiti!« ga je Stiller potolažil.

Tedaj sta se začela drug za drugim dva rezka brliza.

Videli so, kako sta dva druga kajmana planila z bližnjega otočka v preliv in jela z mogočnimi repoma otepati po vodi. Med tem ko se je eden pridružil onim trem, ki so se ruvali, je drugi, manjši, mirno zlezal k bregu, kjer je stalo trstičje, se oprl na rob in zadovoljno gledal, kako se je četvorica dvoživk besno zaganjala drug v drugega, odpirala velikanska žrela in kazala silne zobe.

Zdaj so tako živahno gibal z repi po vodi, da je brizgala pena visoko v zrak in so valovi pljuskali na vse strani. Skušali so zdrobiti drug drugemu čeljusti in rjovelj kakor biki, tako da je celo tuljenje opic utihnilo.

Neka samica se je bila med tem zleknila po bregu. Gledala je prizor, kakor da ji ni nič mar.

Eden izmed štirih nasprotnikov, morda najslabotnejši med njimi, je bil kmalu nezmožen za boj. Nasprotnik mu je bil odgriznil rep in skrajni konec čeljusti. Kri je kar curjalo od pohabljenega. Imel je dovolj; obrnil se je in odkobacal k vodnim rastlinam, okrog katerih je dobila voda rožnato barvo.

Kmalu nato je odpadel drugi. Raztrgali so ga bili na kose.

Pa tudi tista dva, ki sta še ostala na bojišču, sta bila v klavnem stanju. Eden je imel spodnjo čeljust vso razkleščeno. Drugi je bil izgubil zadnjo nogo. Vkljub temu pa ste se še vedno zaganjala drug v drugega.

Prvi se je kmalu upehal. Pobegnil je k otočku, ki so ga bili zasedli flibustirji. Rana mu ni dovoljevala nadaljnje boja, čeprav bi se bil še lahko branil z repom.

Moko ga je hotel iz usmiljenja pobiti s svojim kolom. Toda velekuščar, ki je bil prišel za nasprotnikom, ga je prehitel.

Nov boj se je vnel tik ob čolnu flibustirjev. Repova sta udrihala in tleskala, da je voda v curkih brizgala kvišku, in zobovji sta z glasnim trusčjem udarjali ob koščene luskine.

»Za Boga, Moko! Pozor na čoln!« je kriknil Carmaux.

Tudi gusar je bil opazil, da je čoln v nevarnosti. Živali sta tako besno mlátili z repoma, da sta vsak hip utegnili prevrtni lahki čoln.

Moko je takoj skočil v močvirno rastlinje. Tovarša sta jo ubrala za njim. Tedaj pa je nekaj zamolklo pljusnilo. S silnim udarcem sta bili živali prevrtni čoln, ki se je takoj potopil pod vodo...

»Preklete!« je vzkliknil Stiller.

Ne meneč se za nevarnost, je Moko srdito planil proti krokodiloma. S svojim kolom je tako besno oplazil enega po bodikastem hrbtu, da se je obrnil. Bil je tisti z razsekanimi čeljustjo. Namesto da bi pobegnil, pa je skočil na breg in napadel črna, ki je komaj še pravočasno odskočil.

Ventimiljski se je bil z mečem v roki zapodil na pomoč. Po bliskovo je zasadil pošasti ostrino v žrelo.

»Nazaj, kapitan!« je Moko zavpil.

In spet je treščil njegov kol ranjenega plazilca po hrbtu.

Zver je stala nekaj trenutkov kakor omotična. Nato je zbrala poslednje moči, se odvrnila od brega in se potopila v preliv, pustivši za seboj krvavo sled.

15. POGLAVJE

Splav

S čolnom vred so bili flibustirji izgubili vsa živila in del streliva. K sreči so imeli pri sebi še nekaj sto svinčenec za puške. Tudi tople odeje, ki so jih varovale nočne vlage, so bile rešene, ker jih je nosila Jara.

Njihov položaj sredi širnih močav, kjer niso vedeli kod ne kam, nikakor ni bil ugoden. Toda črnce jih je potolažil. Dejal je, da bi bil zajtrk iz krokodiljih repov kaj slasten. Že večkrat jih je bil jedel.

»Lesi nam tudi ne manjka!« je rekel gusar, ki ni nikoli izgubil poguma. »Moji vrli mornarji bodo pač menda znali stesati splav iz hlobov! Mokova sekira bo že storila svojo dolžnost!«

Ta čas, ko sta s »prijateljem oglarjem« izbirala ob bregu primeren les, sta se Carmaux in Stiller odpravila iskat kaj primerne za hrano.

Otoček je bil večji, nego so izprva mislili, in ves pokrit z gozdom. Na tleh, ki so bila mastna od strohnelega listja, je raslo obilo raznih palma in gostega grmovja.